

Motivaties en achtergrondkenmerken van amateurkunstenaars in Rotterdam

Aletta Oterdoom

Masterthesis Sociologie van Kunst en Cultuur

Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen

Eramus Universiteit Rotterdam

Begeleider dr. C.J.M. van Eijck

Augustus 2009

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Context van het onderzoek.....	6
1.1. Inleiding.....	6
1.2. Beeldende kunst (Vrije Academie).....	6
1.3. Theaterschool	7
1.4. Dansschool	7
1.5. Doelstellingen en visie SKVR	7
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader	9
2.1. Begripsomschrijvingen	9
2.2. Deelname en trends.....	9
2.3. Per discipline	11
2.4. Overheidsbeleid met betrekking tot amateurkunst	11
2.5. Motieven en verschillende amateurs	12
2.6. Cultureel kapitaal	16
2.7. Hypothesen	19
Hoofdstuk 3 Data & Operationalisering	20
3.1. Onderzoeksgroepen.....	20
3.2. Kwantitatief onderzoek.....	21
3.3. Onderzoeksmodel	21
3.4. Data-analyse	23
Hoofdstuk 4 Resultaten	25
4.1. Inleiding.....	25
4.2. Onderzoekseenheden	25
4.3. SKVR cursist of niet	26
4.4. Andere vormen om amateurkunst te beoefenen.....	26
4.5. Achtergrondkenmerken.....	28
4.6. Besteding per week aan de amateurkunst en besteding aan lessen per week.....	31
4.7. Motieven om amateurkunst te beoefenen	33
4.8. Factoranalyse algemene motieven	35
4.9. Begin amateurkunst.....	36
4.10. Motieven om les te volgen in het heden of het verleden	37

4.11. Factoranalyse motieven om les te volgen	39
4.12. Redenen waarom mensen helemaal geen cursus volgen	40
4.13. Contact SKVR.....	41
4.14. Cultureel kapitaal.....	42
4.15. Bezoek culturele instellingen en voorstellingen met de ouders.....	43
4.16. Factoranalyse cultureel kapitaal gezin.....	45
4.17. Bezoek culturele instellingen en voorstellingen met de school	46
4.18. Factoranalyse school.....	48
4.19. Bezoek culturele instellingen door personen zelf.....	48
4.20. Factoranalyse cultureel bezoek respondent.....	50
4.21. Aantal uren kunstvakken lagere en middelbare school.....	51
4.22. Verbanden tussen verschillende soorten amateurkunst, achtergrondkenmerken en cultureel kapitaal.....	52
4.23. Regressie cursuscategorie versus motieven algemeen	53
4.24. Regressie cursuscategorie versus motieven les.....	54
4.25. Regressieanalyse invloed cultureel kapitaal op cursuscategorie.....	55
4.26. Regressie cursuscategorie op achtergrondkenmerken	56
Hoofdstuk 5 Conclusie en discussie.....	58
Literatuur	64
Appendix.....	66

Voorwoord

Na de studie Culturele en Maatschappelijk Vorming op de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden besloot ik nog een studie te gaan volgen om me meer te verdiepen in kunst en cultuur en de processen en achtergronden van deze sector. De studie Sociologie van de Kunst en Cultuur sloot naadloos op mijn vooropleiding aan en kon in mijn behoefte voorzien om meer te weten te komen over de processen en achtergronden van de kunst en cultuur.

In twee jaar tijd heb ik veel vakken gevolgd die erg interessant waren en waar ik veel van heb geleerd. Toen kwam het moment dat ik een onderwerp moest kiezen voor mijn masterscriptie. Ik wilde iets gaan doen met cultuureducatie, dat stond al vast. Cultuureducatie interesseert me heel erg en ik zie er veel mogelijkheden in om mensen in contact te brengen met kunst en cultuur, iets waar ik me op mijn vorige opleiding ook veel mee bezig heb gehouden. Maar welke invalshoek het zou worden, dat wist ik nog niet. We waren een keer op bezoek bij de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam en toen bleek dat zij behoefte hadden aan onderzoek naar hun producten.

Koen van Eijck bleek al eerder met de toenmalige directeur Dirk Monsma gesproken en al snel gingen we met een aantal andere studenten een keer op gesprek. De SKVR liet ons geheel vrij in onze keuze welk onderdeel van de SKVR we wilden onderzoeken en dat vond ik erg prettig. Na lang nadenken besloot ik de tak amateurkunst te gaan onderzoeken van de SKVR. Het leek me interessant om erachter te komen wat mensen beweegt om amateurkunst te gaan beoefenen en vooral wat hen beweegt om wel of niet lessen te gaan volgen.

Hierbij wil ik de SKVR heel hartelijk bedanken voor de mogelijkheid om bij hen onderzoek te doen en de toegang die ik heb gekregen tot de organisatie waardoor ik de respondenten heb kunnen benaderen. Iedereen van de SKVR die met me heeft meegedacht en meegeholpen om zoveel mogelijk respondenten te krijgen, bedankt! In het bijzonder Sylvia Hagens, bedankt voor je leuke en inspirerende begeleiding.

Daarnaast wil ik ook Koen van Eijck bedanken voor alle begeleiding en hulp die hij tijdens het schrijven van mijn scriptie heeft gegeven, ik vond je een hele prettige begeleider! Tenslotte wil ik nog mijn vriend Alex Verhagen en mijn vader Peter Oterdoom bedanken voor alle morele steun en het nakijkwerk!

Inleiding

Amateurkunst staat in het midden van de belangstelling de afgelopen jaren. Nadat bleek dat één op de drie mensen een vorm van amateurkunst beoefent, zijn gemeentes, provincies en de landelijke overheid meer gaan inzetten op amateurkunst omdat het een domein is waarin veel verschillende mensen actief zijn en dat biedt kansen voor de culturele sector. Overheden, culturele instellingen en organisaties willen meer mogelijkheden creëren zodat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Dit gebeurt bijvoorbeeld door amateurkunstenaars faciliteiten zoals oefenruimtes en materialen aan te reiken om amateurkunst te beoefenen en door mensen meer bij het veld van kunst en cultuur te betrekken. Een amateurkunstenaar wil namelijk doen, leren en laten zien. Dit kan door voldoende ruimtes en middelen te creëren zodat de amateurkunstenaar zijn kunst kan uitoefenen, door voldoende lesmogelijkheden te creëren en door ervoor te zorgen dat de amateurkunstenaar ook naar buiten kan treden met zijn of haar kunst, door bijvoorbeeld een ruimte te bieden om te exposeren of hem een podium te bieden.

Het idee is ook dat mensen die een bepaalde vorm van amateurkunst beoefenen, bijvoorbeeld dans, ook geïnteresseerd zijn in het bijwonen van professionele dansvoorstellingen, ofwel in receptieve deelname aan dans. Als deze mensen naar de theaters getrokken kunnen worden om een dansvoorstelling te bekijken, dan betekent dat weer extra publiek voor de theaters.

Veel amateurkunstenaars die een vorm van amateurkunst beoefenen, doen dit nu alleen en zonder daarbij les te volgen. Daar zouden overheden, culturele instellingen en organisaties zoals de SKVR (Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam) graag verandering in willen brengen. Omdat er nu ook meer aandacht is voor amateurkunst, zijn daar ook meer mogelijkheden voor. Maar er zijn nog steeds heel veel amateurkunstenaars 'in het wild' die zonder organisatieverband hun hobby uitoefenen. Die amateurkunstenaars nemen geen les en gaan niet bij een vereniging. Het is interessant om erachter te komen wat hun beweegredenen zijn. Dat is het doel van deze thesis. Omdat het echter moeilijk is om in contact te komen met deze amateurkunstenaars, is dat helaas niet helemaal gelukt. In deze thesis wordt een vergelijking gemaakt tussen drie groepen amateurkunstenaars van drie kunstdisciplines, namelijk dans, theater en beeldend. Tevens wordt er een vergelijking gemaakt tussen drie soorten amateurkunstenaars, namelijk de mensen die een cursus volgen bij de SKVR, degenen die elders een cursus volgen en zij die alleen of in een ander verband hun amateurkunst beoefenen.

De onderzoeksvraag waarop een antwoord wordt gezocht in deze thesis luidt als volgt: *wat is de motivatie van volwassen amateurkunstenaars in Rotterdam om een vorm van amateurkunst te beoefenen en om wel of niet deel te nemen aan cursussen?*

Hoofdstuk 1 Context van het onderzoek

1.1. Inleiding

Dit onderzoek wordt ten behoeve van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) uitgevoerd. De SKVR is een organisatie die enerzijds kunsteducatieve projecten voor scholen organiseert, zij is leverancier en bemiddelaar voor het primair en het voortgezet onderwijs. Anderzijds heeft zij verschillende kunstscholen waar cursussen en lessen worden gegeven. Je kunt bij SKVR lessen en cursussen volgen in beeldende kunst, dans, fotografie, video & digitale media, muziek, schrijven en theater. Daarnaast werkt de SKVR samen met instellingen, organisaties en scholen aan diverse projecten in de verschillende wijken van Rotterdam. Zij richt zich op kunsteducatie, talentontwikkeling, community arts en biedt ook maatwerk aan. De doelgroepen van de SKVR zijn kinderen tot en met 12 jaar, jongeren van 12 t/m 20 jaar en volwassenen vanaf 21 jaar. De SKVR heeft behoefte aan onderzoek naar haar producten en in het kader daarvan is dit onderzoek uitgevoerd. De SKVR heeft behoefte aan concrete aanbevelingen omdat zij haar producten wil verbeteren en de producten beter laten aansluiten bij de vraag. Ze wil bijvoorbeeld meer cursisten aantrekken en binnenhalen voor haar cursussen. Als ze beter weten wat de cursist wil, kunnen ze daar gericht op inspelen en op die manier meer cursisten binnenhalen. Het is voor haar waardevol om eerst meer onderzoek te verrichten naar de motivaties en achtergrondkenmerken van haar cursisten, zodat ze weet op welke doelgroepen ze zich kan richten. Er is onderzoek verricht naar drie kunstscholen, namelijk de beeldende kunstschool, de theaterschool en de dansschool van de SKVR.

1.2. Beeldende kunst (Vrije Academie)

Op deze kunstschool worden verschillende cursussen en lessen gegeven, onder andere edelsmeden, keramiek, tekenen en schilderen, ruimtelijke werken, grafische technieken, mode en design en handboekbinden. Daarnaast heeft de beeldende kunstschool ook een open atelier waar cursisten met meer ervaring zelfstandig kunnen werken aan hun objecten. Als je je als kunstenaar verder wil ontwikkelen, of bijvoorbeeld een portfolio wil samenstellen, dan is het ook mogelijk om een opleiding van vier jaar te volgen bij SKVR. Deze opleiding bestaat uit ongeveer 20 uur les per week en stelt de kunstenaar in staat om in vier jaar tijd zich te ontwikkelen tot een professional. Daarnaast organiseert de beeldende kunst school ook kunstreizen, lezingen en excursies. Deze school heeft de meeste volwassen en senioren participanten, namelijk 1.268 mensen tot 55 jaar en 1.011 senioren in 2007. (Jaarverslag SKVR: 2007).

1.3. Theaterschool

De theaterschool heeft diverse cursussen, zoals musical, theatersport, clownerie, toneelspelen en cabaret. Ze biedt daarin beginnerscursussen en gevorderde cursussen, maar het is ook mogelijk om een totale opleiding te volgen. Daarnaast is het mogelijk om diverse specialisaties te volgen. Er is ook een huisgezelschap van de SKVR genaamd 'Het nieuwe werk'. Dit gezelschap is bedoeld voor iedereen die in de gewone lessen bij de SKVR uitgeleerd is en toe is aan een nieuwe uitdaging. Daarnaast is er ook een jongerengezelschap met de naam 'Young Stage'. Dit gezelschap biedt jongeren een kans om op een professionele manier theater te maken. In 2007 namen 526 mensen tot 55 jaar en 13 senioren deel aan cursussen theater.

1.4. Dansschool

Bij de dansschool zijn ook cursussen te volgen van 15 tot 18 weken en er zijn ook lessen te volgen die het hele jaar op hetzelfde tijdstip plaatsvinden. De dansschool heeft cursussen en lessen theaterdans, urban dans, wereld dans, dansconditie en 55-plus dans. Daarnaast is het mogelijk om in de zomer lessen te volgen bij de zomerdansschool en voor gevorderde dansers zijn er allerlei mogelijkheden om op hun eigen niveau te dansen en zich te verbeteren. In 2007 namen 876 mensen tot 55 jaar en 25 senioren deel aan dans cursussen en 437 en 34 namen deel aan dans lessen. (Jaarverslag SKVR: 2007)

1.5. Doelstellingen en visie SKVR

De visie van de SKVR is 'een leven lang kunsteducatie'. Ze wil dat kunst en cultuur voor iedereen bereikbaar en toegankelijk is zodat iedere Rotterdammer zich als cultureel burger kan ontwikkelen door te leren over, van en met kunst en cultuur. De kernwaarden die de SKVR hanteert bij de ontwikkeling van activiteiten zijn: passie voor mens en kunst, respect voor verschillende culturen, cultureel ondernemend door samenspel, betrouwbaar voor klant, partners en elkaar. (Cultuurplan SKVR:1). Binnen elke kunstdiscipline zijn er voor volwassenen mogelijkheden om leertrajecten te volgen van beginnenniveau tot gevorderde niveau. De SKVR biedt cursussen aan die tussen de 15 tot 18 weken duren maar ook lessen die het gehele jaar doorlopen. Daarnaast zijn er mogelijkheden om korte workshops te volgen.

Verder heeft de SKVR sinds 2009 de amateurlink. De SKVR wil namelijk amateurs beter faciliteren, coachen, adviseren en verbinden in de hele stad. Deze amateurs komen overal voor in de stad, ze zijn lid van een vereniging, club of ze beoefenen hun amateurkunst alleen thuis uit of in informeel verband met anderen. Er is voor elke discipline een consulent aangesteld die een culturele

kaart bijhoudt van alle verschillende verenigingen en clubs en zij ondersteunen en faciliteren alle actieve kunstbeoefenaars van de betreffende discipline. Ze werken nauw samen met de cultuurscouts en organiseren evenementen, festivals, concoursen en expositieruimten. Ze houden de ontwikkelingen bij in de stad op het gebied van amateurkunst en springen bij waar het nodig is.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

2.1. Begripsomschrijvingen

Amateurkunst

Amateurkunst is het beoefenen van kunst, uit passie, liefhebberij of engagement, zonder daarmee primair in het levensonderhoud te willen voorzien. De amateurkunstenaar geniet daar van, al dan niet samen met andere beoefenaars en/of publiek en wil het best mogelijke bereiken binnen de beschikbare vrije tijd. Het onderscheid met een beroepskunstenaar of professional is niet altijd eenvoudig te bepalen. Dat onderscheid wordt niet alleen op het primaire inkomen gebaseerd, maar ook op kwalitatieve aspecten als de intentie van de kunstenaar, de context waarin hij of zij werkt en de relatie van het werk met de hedendaagse kunst.

(http://www.cultuurnetwerk.nl/cultuureducatie/begrippen_en_definities.html)

Definitie van een amateur volgens Stebbins is: “one that engages in a particular pursuit, study or science as a pastime rather than as a profession” (Stebbins 1979: 23)

2.2. Deelname en trends

Eén op de drie Nederlanders beoefent een vorm van amateurkunst (SCP 1991, Motivaction 2000 e.a.). Dit komt neer op 5,5 miljoen mensen van 6 jaar en ouder die een of meer vormen van amateurkunst beoefenen. Van de 5,5 miljoen beoefent een deel meer dan één kunstvorm. Daarmee komt het aantal beoefeningen op 8.625.000 verdeeld naar verschillende kunstvormen. (Kunstfactor 2007). Het SCP spreekt in 2005 van 44% van de bevolking die een vorm van amateurkunst beoefent. Van de bevolking beoefent 16% vrij fanatiek een vorm van amateurkunst. Deze groep besteedt ongeveer 3,5 uur per week aan kunstzinnige activiteiten. In Rotterdam beoefent in 2007 37% een of meer vormen van amateurkunst (COS 2007). Het aantal beoefenaars is licht gestegen ten aanzien van voorgaande jaren. Deze resultaten zijn voor beleidsmakers en werknemers in de kunst- en cultuursector een openbaring omdat er niet werd gedacht dat er zoveel mensen een vorm van amateurkunst zouden beoefenen. Dit gegeven bood nieuwe kansen en mogelijkheden om de amateurkunstenaars bij kunst en cultuur te betrekken. Hierop werd ook volop ingezet door beleidsmakers en culturele organisaties nadat deze resultaten bekend waren geworden.

In diverse onderzoeken komen elke keer dezelfde achtergrondkenmerken naar voren van de amateurkunstenaar. De amateurkunstenaar is over het algemeen hoog opgeleid, autochtoon en er zijn meer vrouwen dan mannen die een vorm van amateurkunst beoefenen. (SCP, 2005 e.a.). Maar,

er is ook een grote groep allochtonen en lager opgeleiden die een vorm van amateurkunst beoefent. Deze groep is vaak minder zichtbaar omdat zij zich niet aansluit bij een georganiseerd verband zoals een instelling als de SKVR. Tevens vormen jongeren een grote groep bij de amateurkunstenaars. Deze groep is ook iets minder goed zichtbaar omdat zij zich niet altijd wil aansluiten bij een georganiseerd verband, omdat het tegenwoordig minder populair is om je vast te leggen voor langere tijd bij bijvoorbeeld een cursus of een vereniging. Vrouwen vormen, zoals al eerder genoemd, een grotere groep onder de amateurkunstenaars (toch is het verschil met het aantal mannen niet erg groot). Ongeveer twee op de drie amateurkunstenaars is vrouw. Vaak zijn mannen weer iets oververtegenwoordigd bij disciplines zoals fotografie en popmuziek. Hoger opgeleiden beoefenen iets vaker amateurkunst dan lager opgeleiden, maar het verschil is niet heel erg groot. Surinamers en Antillianen blijven een klein beetje achter op autochtonen terwijl Turken en Marokkanen veel meer achterblijven op autochtonen. In Rotterdam zijn de meeste beoefenaars te vinden in de wijken Kralingen-Crooswijk, Stadscentrum, Noord en Prins Alexander. In deze deelgemeentes beoefent meer dan 40% een of meer vormen van amateurkunst (COS, 2007).

In 2003 kreeg 10% van de bevolking les in een instelling, 12% buiten een instelling en 12% van de bevolking was lid van een vereniging. Uitgedrukt in het aantal beoefenaars van amateurkunst is dit 24% die les krijgt in een instelling, 29% die les krijgt buiten een instelling en 29% van de beoefenaars is lid van een vereniging. Deze cijfers komen uit een onderzoek van de SCP uit 2005. Dit onderzoek loopt vanaf 1983 tot en met 2003 en over deze jaren heen gezien blijven de cijfers voor het volgen van les, het volgen van les buiten een instelling en het lid zijn van een vereniging redelijk constant (SCP, 2005:77). In Rotterdam is maar 5% lid van een zang, muziek of toneelvereniging, 4% is lid van een hobbyvereniging (COS,2007).

De meeste mensen die amateurtoneel beoefenen zijn kinderen tussen de 6 en 16 jaar. Na 16 jaar loopt het aantal amateurbeoefenaars sterk terug. De reden voor deze terugloop is waarschijnlijk dat de sociale controle van de opvoeders gedeeltelijk wegvalt (SCP 1991:33). Andere redenen die worden genoemd zijn de toename van werk en zorgtaken en daarmee de vermindering van de vrije tijd of door de concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding (Cultuurnetwerk, 2005). Het aantal senioren dat amateurkunst beoefent neemt toe, de kunstzinnige burger wordt dus daadwerkelijk ouder. Er is een duidelijk verschil te zien tussen jongeren en ouderen op het gebied van cursus en/of les volgen. Jongeren binden zich liever niet voor langere tijd aan een vereniging of cursus maar doen liever mee aan een workshop, een korte cursus, een project of een festival. Daarbij maken ze veel meer gebruik van nieuwe media en het internet. Ouderen willen zich wel binden aan een vereniging of lesinstelling voor langere tijd. Er is dan ook sinds de jaren '90 binnen verenigingen vergrijzing van amateurkunstenaars waar te nemen.

In het onderzoek van het SCP in 1991 is een sterk positief verband gevonden tussen het beoefenen van amateurkunst en het bezoeken van kunst in dezelfde categorie waarin de amateurkunst wordt beoefend. Ook in het onderzoek Cultuurparticipatie van Rotterdam van het COS in 2007 is er een positief verband gevonden tussen actieve en receptieve cultuurdeelname. Culturele instellingen hopen dan ook meer publiek te mogen ontvangen als er meer beoefenaars van amateurkunst komen. Of dat ook gebeurt, is nog de vraag.

2.3. Per discipline

Binnen de amateurkunst heeft de discipline beeldend de meeste participanten, daarna muziek en tenslotte theater en dans (de Haan en Knulst 1998). In 2003 beoefende 32% van de bevolking een vorm van beeldende amateurkunst (SCP 205:78). In 2003 beoefende 21% van de bevolking een vorm van muziek, dat kan het bespelen van een instrument zijn of zingen (SCP 2005:81). In 2003 beoefende 4,5% van de bevolking theater. Theater, dans en muziek hebben de meeste beoefenaars in ongeorganiseerd verband en beeldend de minste beoefenaars in georganiseerd verband. Bij theater is meer dan de helft van de beoefenaars lid van een vereniging en tevens volgt meer dan de helft lessen (SCP 2005:85). Mensen die een vorm van theater, dans of muziek beoefenen nemen daar vaker les in dan andere amateurs. Relatief meer mensen van de hogere klassen beoefenen beeldende kunst, dans en in iets mindere mate ook muziek en audiovisuele amateurkunst. Mensen die behoren tot de middenklassen beoefenen vaker dans en muziek. De lagere klassen beoefenen niet een soort amateurkunst vaker dan andere vormen, ze zijn in alle vormen van amateurkunst vertegenwoordigd. Schrijven wordt beoefend door alle lagen van de bevolking (Motivaction 2000). In Rotterdam zijn de meeste beoefenaars te vinden in de categorie beeldend gevolgd door zingen en/of muziek maken. Activiteiten zoals fotografie en filmen werd door 8 procent van de Rotterdammers beoefend (COS,2007).

2.4. Overheidsbeleid met betrekking tot amateurkunst

De oprichting van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk in 1965 betekende een omslag in het denken bij de overheid. Eerst werd welzijn en welzijnsbeleid vooral gebruikt om scheefgroei in de maatschappij recht te zetten. Na 1965 werd het steeds meer gebruikt om scheefgroei te voorkomen. Amateurkunst werd gezien als een onderdeel van het welzijnbeleid met dezelfde of verwante doelstellingen. In 1976 werd amateurkunst en kunsteducatie genoemd in de nota Kunst en Kunstbeleid als middel om de deelname aan kunst en cultuur te vergroten. (Cultuurbeleid in Nederland, 2002). In de jaren die daarna volgden werd amateurkunst gescheiden

van het welzijnswerk. Maar het bereiken van een groter publiek bleef altijd een belangrijke opgave.

Er is de laatste tijd weer veel aandacht voor amateurkunst. Minister Plasterk heeft een fonds voor Cultuurparticipatie opgericht en daar valt amateurkunst ook onder. Hij noemde amateurkunst in de beleidsnotitie 'Kunst van Leven' erg belangrijk. Amateurkunst is een belangrijke schakel in het culturele leven. Kinderen komen daardoor in contact met kunst en cultuur en kunnen hun talenten ontplooiën. Op die manier kan toptalent ontdekt en opgeleid worden. (Plasterk, 2007). De overheid ziet voor amateurkunst een grote rol in het maatschappelijke en culturele leven weggelegd.

Amateurkunst moet zowel binnen, buiten, als rondom het onderwijs een rol toebedeeld krijgen met als doelen: mensen kennis te laten nemen van kunst en cultuur, mensen in contact met elkaar te laten komen en mensen talent te laten ontplooiën (Plasterk, 2007:27). Verenigingen van amateurkunst hebben een sterke positie in de samenleving waardoor ze mensen bij elkaar brengen in een tijd waarin mensen steeds meer van elkaar vervreemden. De overheid ziet amateurkunst dan ook als het cement van de samenleving en wil de komende jaren flink op amateurkunst inzetten.

De professionele kunsten en amateurkunsten zijn daarbij geen vreemden van elkaar. Samen zorgen ze voor een infrastructuur van de kunsten in de maatschappij. Enerzijds kunnen amateurkunstenaars veel van de professionele kunstenaars leren en anderzijds levert de amateurkunst sector nieuwe talenten die kunnen doorstromen naar de professionele kunsten. De professionals en de amateurs komen vaak samen in instellingen die cursussen aanbieden. Vaak geven de professionele kunstenaars les in de centra voor kunstzinnige vorming.

Amateurkunst kan zorgen voor een vergroting van de cultuurparticipatie, zowel in actieve als receptieve zin. Dit gegeven ziet de overheid als een belangrijk aanknopingspunt om meer mensen te betrekken bij kunst en cultuur. De gemeente Rotterdam spreekt in haar programma cultuurbereik 2009-2012 over amateurkunst en wil meer inzetten op amateurkunst om meer Rotterdammers te betrekken bij kunst en cultuur. Dit is in lijn met het cultuurbeleid van het ministerie van OC&W. De gemeente Rotterdam wil meer mensen, en vooral jongeren, uitnodigen om deel te nemen aan amateurkunst. Daarnaast willen ze zwakke verenigingen voor de amateurkunst in de gemeente helpen (Programma Cultuurbereik, 2008).

2.5. Motieven en verschillende amateurs

Deelnemers aan amateurkunst kunnen uiteenlopende motieven hebben om een bepaalde vorm van amateurkunst te beoefenen. Tevens hebben mensen bepaalde motieven om te kiezen om al of niet les te volgen in de vorm van amateurkunst die ze beoefenen. Hier is weinig tot geen onderzoek naar gedaan. Er is wel onderzoek gedaan naar motieven van mensen om te kiezen voor bepaalde vrijetijdsbestedingen. Beard en Ragheb hebben in 1983 een onderzoek gedaan naar de motivaties die

mensen hebben voor hun vrijetijdsbestedingen. Ze hebben een instrument ontwikkeld om de motivaties voor de invulling van de vrije tijd te onderzoeken. Op basis van een grootschalig onderzoek naar de motivaties van mensen om een bepaalde vrijetijdsbestedingen te beoefenen zijn er vier schalen ontwikkeld die ieder 12 motivaties bevatten. De eerste schaal is de intellectuele schaal, die bevat motivaties zoals leren, ontdekken, maken, fantaseren, onderzoeken. De tweede categorie is de sociale schaal, die bevat sociale motivaties zoals anderen leren kennen, vriendschappen sluiten en waardering voor anderen. De derde categorie is de competitie schaal, deze schaal bevat motivaties die meestal fysiek van aard zijn bijvoorbeeld competitie of die te maken hebben met het verbeteren van technische vaardigheden om ergens beter in te worden. De laatste categorie is de 'stimulus-avoidance' (prikkel vermijden) schaal, deze omvat motivaties als aan het dagelijks leven ontsnappen en zoeken naar rust.

Deze vier schalen kunnen ook worden toegepast op de motieven die mensen hebben om een vorm van amateurkunst te beoefenen en om wel of geen les in de vorm van amateurkunst te nemen. Mensen kunnen amateurkunst beoefenen om diverse redenen, bijvoorbeeld om andere mensen te leren kennen of om even te kunnen ontsnappen aan hun dagelijks leven. Of ze vinden het leuk om dingen te ontdekken, te leren of om creatief bezig te zijn. De redenen waarom mensen kiezen om les te nemen in de amateurkunst die ze beoefenen lopen ook sterk uiteen. Zo kunnen mensen kiezen om les te nemen om beter te worden in de vorm van amateurkunst die ze beoefenen en willen ze daarbij hun technische vaardigheden ontwikkelen. Het SCP gaat ervan uit dat degenen die les hebben in de amateurkunst die zij beoefenen meer toegewijde amateurkunstenaars zijn. "Degenen die lessen nemen of zich bij enig verband hebben aangesloten, zo mag aangenomen worden, tonen ambitie om hun vaardigheid onder leiding van vakmensen te verhogen, dan wel in samenspel met anderen de beoefening bij te houden en tot gemeenschappelijke prestaties te komen" (SCP 2005:76). Sommigen zullen een cursus gaan volgen om onder de mensen te zijn, voor de gezelligheid. Deze motieven horen bij de sociale schaal. Maar men kan ook een cursus volgen om even uit de dagelijkse sleur van het leven te zijn, om even wat anders te doen. Deze motieven horen bij de 'prikkel vermijden' schaal. Kortom, de motivaties van mensen om cursussen te volgen of om zich aan te sluiten bij een vereniging lopen sterk uiteen maar zijn meestal terug te voeren op een combinatie van de vier schalen van Beard en Ragheb.

Het onderzoek van Motivation in 2001 naar amateurkunst beschrijft een aantal motieven om amateurkunst te beoefenen. In het algemeen zeggen mensen amateurkunst te beoefenen om 'lekker bezig te zijn'. De motieven verschillen verder per discipline. Bij beeldend en audiovisueel gaat het vooral om motieven zoals 'lekker bezig zijn' en 'iets moois maken'. Bij dans en muziek en vooral als mensen zich daarbij organiseren in een groep of vereniging, speelt het motief 'gezelligheid' een grote

rol. (Motivaction 2001:45). Mensen die schrijven, zeggen dit vooral te doen omdat het 'uitdrukking geeft' aan wat hen bezig houdt (Motivation 2001: 43).

In 2007 is er ook een onderzoek verschenen over de motivaties om te dansen, dit onderzoek is in samenwerking met het TNS NIPO door Kunstfactor uitgegeven. Dansers zien het dansen vaak niet meteen als een kunstvorm maar ook als een vorm van sport of als een manier om te ontspannen. De hoofdmotivaties om te dansen zijn: 'omdat het fijn is om te doen', 'lichaamsbeweging', 'sociale contacten', 'ontspannend/ bevrijdend', 'expressie', 'het is mijn passie', 'met muziek bezig zijn' (Brouwer e.a., 2007:9). Dansen wordt door meer dan de helft (57%) van de respondenten van dit onderzoek gezien als een sport. Door het andere deel van de respondenten wordt muziek als belangrijk onderdeel gezien bij het dansen en daarom is het niet hetzelfde als sporten. De mensen die dansen als een passie ervaren, vinden dat dansen veel meer een gelegenheid geeft tot expressie en het is voor hen meer een levensstijl, dus in dat opzicht is het niet hetzelfde als een sport. Globaal zijn er twee groepen te onderscheiden, de mensen die dansen emotioneel ervaren en de mensen die dansen omdat het fysiek fijn of goed is om te doen. De groepen die dansen zijn vooral jongeren en vrouwen. In het boek Amateurlkunstbeleid OK wordt ook gesproken over de ambities en wensen van amateurlkunstenaars. Er worden drie verschillende ambitieniveaus genoemd. Namelijk het recreatieniveau, het middenniveau en het presentatieniveau. (Amateurlkunstbeleid OK 2008: 21) Onder het recreatieniveau vallen mensen die vooral ter ontspanning amateurlkunst beoefenen. Ze maken zich niet druk over hun technische of artistieke vaardigheden. Vooral plezier beleven aan de activiteit en het sociale aspect staan voorop. Het middenniveau bestaat uit amateurlkunstenaars die ervan uitgaan dat hun plezier toeneemt als ze werken aan hun vaardigheden en het verbeteren van hun niveau. Bij het presentatieniveau tenslotte, zijn amateurlkunstenaars te vinden die bijna professioneel bezig zijn. Ze werken veel aan het verbeteren van hun niveau en investeren in hun ontwikkeling.

Zoals er verschillende motieven zijn, zo zijn er ook vele verschillende amateurs te onderscheiden. Stebbins onderzocht in 1979 de verschillen tussen de amateurs. Volgens hem zijn er twee verschillende soorten amateurs. De hobbyisten en de semi-professionals. De hobbyisten beoefenen een vorm van amateurlkunst omdat ze dat leuk vinden, omdat ze anderen willen ontmoeten en met hen de hobby willen delen. Deze mensen beoefenen amateurlkunst vanwege sociale en intellectuele motivaties. Zij vallen buiten het PAP (Professional Amateur Public) systeem dat Stebbins heeft ontwikkeld omdat ze zich niet willen meten aan dezelfde standaarden en eisen waaraan een professional uit het veld zich moet meten. Zij beoefenen hun hobby omdat ze er voldoening uit halen maar ze hoeven er verder niets mee te bereiken. De hobbyisten voeren hun hobby op eigen kracht uit en hebben daar verder weinig begeleiding bij nodig. Deze mensen zijn

minder geneigd om een cursus te gaan volgen of om zich aan te sluiten bij een vereniging dan dat de amateurs. Deze mensen hebben niet meteen de behoefte om zich te verbeteren of om aan hun technische vaardigheden te werken en daarbij kunnen ze zich over het algemeen goed zelfstandig redden. Zij kunnen wel een cursus gaan volgen vanwege de sociale aspecten, omdat ze hun hobby met anderen willen delen of omdat ze meer willen ontdekken en leren over de amateurkunst die ze beoefenen. Het is dus niet uitgesloten dat ze een cursus zullen volgen maar ze zullen het om andere redenen gaan doen dan dat de semi-professionals.

De tweede groep amateurs zijn de semi-professionals. Zij streven perfectie na en proberen net zo goed of beter te worden in de vorm van amateurkunst die ze beoefenen als professionals. Het enige verschil tussen hen en de professionals is dat de semi-professionals er (meestal) niet voor betaald worden en de professionals wel. De professional verdient meestal ongeveer 50% van zijn inkomen aan het uitoefenen van de activiteit terwijl de semi-professional er bijna niets mee verdient. De professional besteedt meer tijd aan het uitoefenen van de activiteit dan de semi-professional. De semi-professionals proberen de professionals te evenaren, ze gebruiken dezelfde standaarden als de professionals waar hun werk aan moet voldoen. Ze bedienen daarbij in principe hetzelfde publiek als de professionals, alleen voor minder geld omdat zij er niet aan hoeven te verdienen. De amateur is zelf ook vaak het publiek maar hij kan de tekortkomingen van de professionals beter onderscheiden dan het andere publiek omdat hij zelf ook die activiteit beoefent. De amateurs bestaan vaak uit mensen die in hun eigen werk hun ambities niet meer volledig kwijt kunnen en daarom gaan ze in hun vrije tijd meedoen met activiteiten waarin ze hun ambities en wensen wel kwijt kunnen (Stebbins 1982). Deze mensen zijn dan ook zeer fanatiek in de activiteiten die ze in hun vrije tijd beoefenen.

Later onderscheidt Stebbins nog een groep in de vrijetijdssector, namelijk de carrière vrijwilligers. Deze laatste groep zijn mensen die 'serious leisure' beoefenen, die er zelfs carrière mee maken. Dit zijn bijvoorbeeld muzikanten die zo goed zijn dat ze nagenoeg professionele muzikanten zijn. Stebbins (1992) definieert 'serious leisure' als *"a systematic pursuit of an amateur, hobbyist, or volunteer activity that is substantial enough for the participant to find a career there in the acquisition and expression of its special skills or knowledge or both". Amateurs make up one category of serious leisure and they are the skilled and knowledgeable leisure counterparts of the professionals in the cultural field of art, science, sport and entertainment"* (Stebbins, 1992 p 132).

Om serious leisure duidelijker te kunnen definiëren, is het ook nodig om casual leisure te bespreken. De definitie van casual leisure is: *"immediately, intrinsically rewarding, relatively short-lives pleasurable activity requiring little or no special training to enjoy it"* (Stebbins 1997: 18).

Er worden vervolgens zes types van casual leisure onderscheiden. Namelijk spel, ontspannen, passief

entertainment, actief entertainment, sociale conversatie en zintuiglijke stimulatie. Stebbins concludeert dat casual leisure zeker niet onbelangrijk is in het leven, want iedereen heeft het nodig om te ontspannen zonder nieuwe indrukken of vaardigheden op te doen. Er zijn ook veel meer mensen die hun vrije tijd besteden aan uitrusten, tv kijken en rustige dingen doen dan mensen die actief een bepaalde hobby uitoefenen in hun vrije tijd.

Amateurkunstenaars beoefenen in het algemeen serious leisure want ze werken aan hun vaardigheden, vergaren steeds meer ervaring, kennis en inzicht doordat ze bijvoorbeeld nieuwe technieken leren. Deze mensen beoefenen fanatiek hun hobby en worden door Stebbins dan ook wel semi-professionals genoemd. De reden waarom deze groep amateurs zoveel tijd steken in hun hobby is omdat ze over cultureel kapitaal beschikken en dit begrip zal in de volgende paragraaf verder worden toegelicht.

2.6. Cultureel kapitaal

Cultureel kapitaal is de som van iemands opleiding, cognitieve vaardigheden en culturele kennis. Hoe meer opleiding, vaardigheden en culturele kennis iemand heeft kunnen opbouwen tijdens zijn leven, hoe beter hij in staat is om deel te nemen aan kunst en cultuur. Bij de opbouw van cultureel kapitaal spelen de ouders een hele belangrijke rol, de school en niet te vergeten de peer group waarin een persoon zich bevindt. De leeftijdsgenoten spelen een zeer belangrijke rol bij het vormen van cultureel kapitaal omdat een persoon vaak iets met zijn leeftijdsgenoten gaat ondernemen en door hen beïnvloed wordt, als een leeftijdsgenoot bijvoorbeeld op muzikales gaat, is er een grote kans dat de ander daardoor ook wordt gemotiveerd om ook op muzikales te gaan. De mate waarin een persoon over cultureel kapitaal beschikt, heeft ook invloed of iemand er wel of niet voor kiest om een vorm van amateurkunst te gaan beoefenen.

Nagel (2004) heeft onderzoek gedaan naar cultuurdeelname in de levensloop. Ze heeft onderzocht welke effecten kunst- en cultuurbeoefening op school en thuis hebben op de cultuurdeelname in de levensloop van mensen. Daarbij kwam ze tot een belangrijke conclusie dat hoe jonger men in aanraking komt met kunst en cultuur, hoe vaker men op latere leeftijd kunst en cultuur bezoekt. Cultuurparticipatie ontwikkelt zich het beste in het ouderlijk milieu, maar het kan ook op school worden ontwikkeld, mits er vroeg mee wordt begonnen. De meeste tijd wordt door kinderen doorgebracht in het gezin, dus meestal vindt de cultuuroverdracht in het gezin plaats. Met de ouders wordt meestal als eerste een culturele organisatie bezocht. Daarmee blijkt de invloed van het ouderlijk milieu het grootst te zijn. Toch maakt het niet uit waar wordt gestart met cultuurdeelname, als er maar vroeg in het leven mee begonnen wordt. Daarmee hebben kinderen een grote voorsprong op kinderen die later beginnen met het deelnemen aan kunst en cultuur. Deze

voorsprong blijkt bijna niet meer in te halen voor andere kinderen.

Kinderen die veel hebben meegekregen van kunst en cultuur blijken het ook beter te doen in andere vakken op school en gaan vaak een hogere vervolgopleiding doen. Als men eenmaal gewend is om aan kunst en cultuur deel te nemen, zal men dat vaak het leven lang blijven doen. Als men niet vroeg in aanraking is gekomen met kunst en cultuur, zal dat zich later verder niet zo sterk ontwikkelen, ook al heeft men een hoge opleiding gevolgd.

De invloed van een cultureel actieve partner is groot (Nagel: 2004). Als iemand veel deelneemt aan kunst en cultuur, dan zal zijn of haar partner ook vaker gaan participeren. Daarmee kan iemand op latere leeftijd dus wel meer gaan participeren aan kunst en cultuur. Maar meestal is het dus zo dat als men niet vroeg in aanraking is geweest met kunst en cultuur, men later minder aan kunst en cultuur zal participeren.

Dit heeft ermee te maken dat iedereen een habitus meegekregen van zijn ouders. Deze 'habitus' is het geheel van waarden en normen, manier van doen en smaak. Iemand uit een lagere klasse heeft andere waarden en normen meegekregen dan iemand uit een hogere klasse. Iemand die zich al sinds zijn geboorte in een bepaald veld bevindt weet precies wat de spelregels zijn en kan zich daar naar richten. Een nieuwkomer in dat veld weet nog niks over de spelregels en kan minder macht uitoefenen in dat veld. Het smaakpatroon van een persoon is sterk gerelateerd aan diens sociale positie. Iemand uit een lagere klasse heeft een andere smaak dan iemand uit een hoge klasse. Deze smaakpatronen zullen mensen hun hele leven houden en dat kan volgens Bourdieu niet of nauwelijks veranderen. Volgens Bourdieu zien mensen van de hogere klassen graag dat hun kinderen doorstromen naar de hoogste opleidingen. Het onderwijssysteem is door de hoge klasse ingericht en daardoor hebben zij ervoor gezorgd dat degenen die veel cultureel kapitaal hebben meegekregen van hun ouders goed kunnen meekomen in het onderwijs. Kinderen die minder cultureel kapitaal meekrijgen van hun ouders zullen minder begrijpen van het aangeboden onderwijs en zullen daardoor minder goed kunnen meekomen en daardoor zullen zij uiteindelijk in een lagere beroepsklasse uitkomen. Degenen die van huis uit cultureel kapitaal meekrijgen hebben al een grote voorsprong op hun klasgenoten. Deze voorsprong kan meestal bijna niet meer worden ingehaald, omdat het aantal uren kunsteducatie op school minder is dan de tijd die ouders met hun kinderen doorbrengen. Ouders hebben dus veel meer tijd om hun kinderen cultureel kapitaal bij te brengen dan leraren. Ouders van een hogere klasse zullen vaker tijd besteden aan kunst en cultuur en daardoor hebben hun kinderen een grotere voorsprong op school. De ongelijkheid tussen groepen in de samenleving zal op deze manier altijd blijven bestaan volgens Bourdieu.

Volgens Bourdieu bestaat de samenleving uit verschillende velden en in deze velden vinden er onbewuste machtsstrijden plaats tussen de verschillende spelers in dat veld over de schaarse

middelen die beschikbaar zijn. Bij elk veld horen spelregels, die deels onbewust gevolgd worden door de spelers in dat veld. Als men niks af weet van die (onbewuste) spelregels, kan iemand zich niet in een bepaald veld staande houden. Om macht en invloed te kunnen uitoefenen hebben mensen kapitaal nodig, economisch kapitaal zoals geld en middelen maar ook cultureel kapitaal (kennis, vaardigheden, opleiding) en sociaal kapitaal zoals netwerken en relaties. Deze opvattingen van Bourdieu zijn zeer omstrede en zijn dan ook in diverse onderzoeken weerlegd (Peterson 1996, DiMaggio 1991, Van Eijck 2000 e.a.).

Volgens de culturele reproductie theorie van Bourdieu is de ongelijkheid in cultuurparticipatie terug te voeren op de sterke invloed van het ouderlijk milieu. Ouders dragen hun leefstijl over op hun kinderen en deze leefstijlen vormen de voornaamste onderscheidingstekens op basis waarvan toegang wordt verkregen tot statusposities in het latere leven zoals opleiding en beroep (Nagel 2004: 91). Het is dus aannemelijk dat kinderen wier ouders hen niet stimuleren om een vorm van amateurkunst te beoefenen, minder snel een vorm van amateurkunst zullen gaan beoefenen, ook in hun latere leven. Als een persoon op latere leeftijd wel in contact komt met mensen die een vorm van amateurkunst beoefenen, dan zou het wel kunnen dat die persoon, doordat hij in contact is gekomen met mensen die ook al een vorm van amateurkunst beoefenen, ook gaat deelnemen aan actieve cultuurparticipatie. Maar als een persoon er niet mee opgegroeid is, dan zal degene er ook minder snel aan denken om een vorm van amateurkunst te gaan beoefenen in zijn of haar vrije tijd.

Cultuureducatie in het basis- en voortgezet onderwijs is ingevoerd om iedereen met kunst en cultuur te laten kennis maken, zodat op die manier niemand uitgesloten wordt kunst en cultuur in zijn of haar opvoeding. Volgens Heinrichs (de Waal, 2001) is het doelgericht leren omgaan met kunst te onderscheiden op drie niveaus, namelijk persoonlijke ontwikkeling, cultuurparticipatie en algemeen maatschappelijke waarden. Persoonlijke ontwikkeling is weer te onderscheiden in drie aspecten; receptieve, productieve en reflectieve kunstbeleving. Scholen en cultuureducatieve instellingen zijn op deze terreinen actief. Men kan op drie verschillende manieren met kunst in aanraking komen namelijk op een receptieve, productieve of reflectieve manier. Deze manieren worden in het onderwijs meestal zo veel mogelijk afgewisseld omdat het voor leerlingen belangrijk is met behulp van alle drie de vormen in aanraking met kunst te komen. Men komt op een receptieve manier in aanraking met kunst door het bezoeken van een museum, theater, concert of bioscoop, door boeken over kunst lezen of een tv-programma over kunst zien. Men spreekt in dit geval ook wel over kunstontmoetingen of kunstconfrontaties. Naast het direct ervaren kan er theoretische verdieping plaatsvinden door kennis van termen en begrippen, het onderscheiden en plaatsen van kenmerken, stijlen, stromingen en context. Een tweede aspect van leren omgaan met kunst is het

zelf beoefenen. Dit heet het actieve of het productieve aspect. De theoretische verdieping bestaat hierbij uit kennis en vaardigheid in de toepassing van technieken en middelen. Het derde aspect vormt de essentie van kunsteducatie, namelijk reflectie. Van reflectie is sprake in de theoretische verdieping bij zowel het ervaren van kunst als het zelf beoefenen. Door reflectie kunnen verbanden worden gelegd. Vaardigheden in een techniek kunnen worden verdiept door analyse van voorbeelden uit de kunst, inzicht in kunst kan worden verdiept door zelf een productieproces te ervaren. Door analyseren en bespreken wordt het artistiek inzicht en beoordelingsvermogen verscherpt. Onderzoek laat zien dat een combinatie van actieve, receptieve en reflectieve elementen de effectiefste vorm van kunsteducatie oplevert (Knulst, 2000).

2.7. Hypotheses

Hieronder zijn de hypotheses te vinden die voorafgaand aan het onderzoek zijn opgesteld. De hypotheses zijn met behulp van bovenstaande theorie opgesteld.

1. De deelnemers aan de cursussen bij de SKVR zijn hoogopgeleid, relatief vaak vrouw en wonen veelal in de betere wijken van Rotterdam.
2. Over het algemeen beoefenen amateurkunstenaars een vorm van amateurkunst vanwege de sociale aspecten en omdat ze er voldoening uithalen; technische en artistieke ambities zijn over het algemeen minder van belang.
3. Deelnemers nemen deel aan cursussen vanwege het sociale aspect en omdat ze iets willen bijleren.
4. De belangrijkste redenen waarom veel amateurkunstenaars niet deelnemen aan een cursus zijn omdat ze in andere verbanden hun hobby uitoefenen of omdat ze het idee hebben dat ze bij een cursus niets kunnen bijleren.
5. De mate waarin een amateurkunstenaar cultureel kapitaal bezit, verschilt per discipline. De beeldende amateurkunstenaar bezit meer cultureel kapitaal dan de dansamateurs en de theateramateurs omdat het type amateurkunstenaar per discipline verschilt in b.v. leeftijd en cultureel gedrag, daarom zullen er verschillen omtreden tussen de amateurs.
6. Een vorm van amateurkunst beoefenen is bevorderlijk voor de receptieve cultuurdeelname. Daarbij gaan dansers vaker naar dansvoorstellingen, theateramateurs vaker naar toneelvoorstellingen en beeldende amateurs vaker naar een museum.

Hoofdstuk 3 Data & Operationalisering

3.1. Onderzoeksgroepen

In dit onderzoek worden drie verschillende groepen met elkaar vergeleken, namelijk de amateurkunstenaars die een cursus volgen bij de SKVR, de amateurkunstenaars die elders een cursus volgen en de amateurkunstenaars die geen les volgen maar die wel een vorm van amateurkunst beoefenen. Mensen in de laatste groep kunnen individueel hun amateurkunst beoefenen, in lesverband, of in een ander verband zoals een vereniging. De groep mensen die geen amateurkunst beoefent, wordt buiten beschouwing gelaten omdat het lastig is om deze groep te bereiken. Deze groep bestaat namelijk uit heel veel verschillende mensen en het is moeilijk om van deze groep mensen een representatieve steekproef te krijgen. Daarnaast is het inhoudelijk minder interessant omdat in dit onderzoek de verschillen in motivaties tussen de mensen die les hebben en de mensen die dat niet hebben worden onderzocht. Er zijn verschillende disciplines te onderscheiden in het veld van de amateurkunst. Omdat het onderzoek veel te uitgebreid zou worden als alle disciplines in het onderzoek betrokken zouden worden, is er in overleg met de SKVR een keuze gemaakt. De keuze is gevallen op de disciplines theater, beeldend en dans omdat hiermee werd verwacht dat er een duidelijk en evenwichtig beeld zou ontstaan van de gemiddelde amateurkunstenaar.

De eerste groep wordt gevormd door de amateurkunstenaars die cursussen volgen bij de SKVR. In overleg met de SKVR is besloten om zowel deelnemers te enquêteren die meerdere jaren bij de SKVR cursussen volgen, als cursisten die minder lang een cursus volgen, omdat op deze manier het beste beeld naar voren komt van de gemiddelde cursist van de SKVR. De verwachting is dat degenen die meerdere jaren cursussen volgen, iets fanatieker zijn in het beoefenen van de amateurkunst dan de mensen die minder lang een cursus volgen.

De tweede en de derde groep bestaan uit de amateurkunstenaars die geen cursus volgen bij de SKVR maar die wel een vorm van amateurkunst beoefenen. Dat kan in verenigingsverband zijn, bij een andere lesinstelling, alleen thuis, of in informeel verband met anderen. Deze respondenten zijn grotendeels benaderd via contacten van de SKVR. De Vrije Academie (afdeling beeldend van de SKVR) organiseert regelmatig schilder- en beeldhouwconcoursen. Hier kunnen mensen zich eenmalig voor inschrijven en dit zijn meestal wedstrijden. De mensen die in het verleden hebben deelgenomen aan deze concoursen zijn per brief benaderd met de vraag of ze willen deelnemen aan dit onderzoek. Van deze respondenten bleek een groot aantal hun amateurkunst alleen te beoefenen. De afdeling dans heeft contacten met dansscholen en verenigingen omdat ze op die manier in kaart brengen wat het aanbod buiten de SKVR is en deze dansscholen en verenigingen worden ook vaak betrokken bij

activiteiten die de SKVR organiseert. Via deze contacten zijn de niet-cursisten dans bereikt. De enquêtes zijn voornamelijk uitgedeeld onder cursisten bij andere dansscholen, omdat dansers over het algemeen les volgen in georganiseerd verband. Er zijn waarschijnlijk weinig mensen die alleen thuis dans beoefenen en als dat wel zo is, dan is het heel lastig om deze groep mensen te benaderen. De niet-cursisten theater zijn bereikt via een medewerker van de SKVR die tevens voorzitter is van de Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater. Dit is een vereniging die theateramateurverenigingen ondersteunt. De aangesloten verenigingen zijn benaderd met de vraag of ze hun leden willen vragen om deel te nemen aan dit onderzoek. Deze respondenten hebben voornamelijk op internet de enquête ingevuld. Dit was dezelfde enquête die schriftelijk is uitgedeeld aan verschillende respondenten. Omdat theater amateurs waarschijnlijk, net als dansers, bijna nooit hun amateurkunst alleen uitoefenen, zijn er ook bij deze discipline geen mensen gevonden die hun amateurkunst alleen beoefenen. De theater- en dans amateurs zullen waarschijnlijk bijna altijd hun amateurkunst in een bepaald verband uitoefenen.

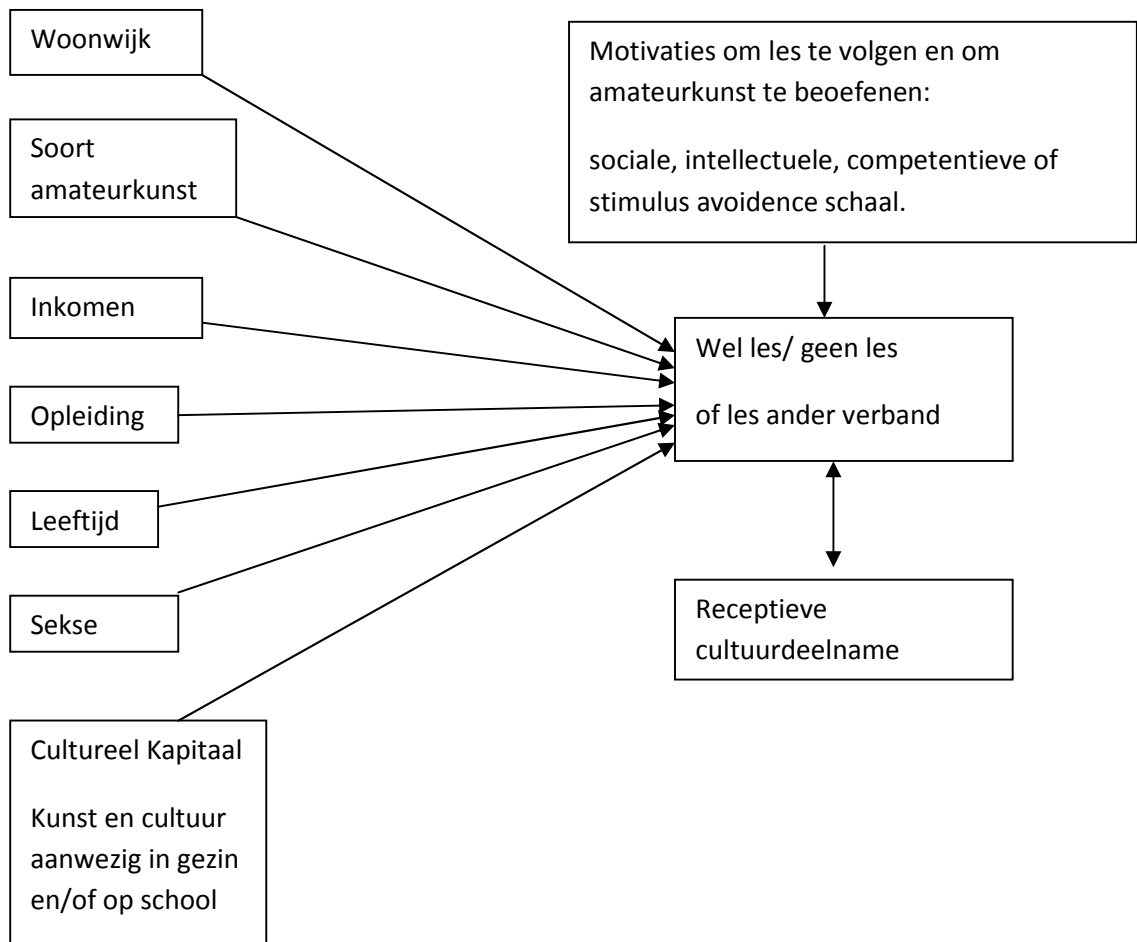
3.2. Kwantitatief onderzoek

Er is gekozen voor kwantitatief onderzoek omdat daarmee het beste antwoord gegeven kan worden op de onderzoeksvragen. Om statistisch betrouwbare en representatieve uitspraken te doen is het nodig dat een grote groep mensen tegelijk ondervraagd wordt door middel van een enquête. Er zijn van tevoren hypothesen opgesteld vanuit wetenschappelijke theorieën en deze hypothesen zijn getoetst met behulp van een enquête. De vragen in de enquête zijn gesloten vragen die verwerkt kunnen worden als cijfers zodat er naderhand statistische procedures mee uitgevoerd konden worden. Er is bijvoorbeeld naar leeftijd gevraagd, naar hoe vaak iemand een museum bezoekt maar er zijn ook vragen gesteld waarom de respondenten ervoor kiezen om bijvoorbeeld wel of geen les te nemen.

3.3. Onderzoeksmodel

Hieronder is het onderzoeksmodel te zien. De belangrijkste vraag in dit onderzoek is wat de redenen zijn waarom men ervoor kiest om wel of niet les te nemen in de amateurkunst die men beoefent. De factoren die daarop waarschijnlijk van invloed zijn, staan links in het model. Rechts in het model staan de verschillende soorten motivaties die van invloed kunnen zijn op het wel of niet deelnemen aan lessen. Onderaan het model is de receptieve cultuurdeelname te vinden die ook van invloed kan zijn op het nemen van les. Deze factor kan echter ook andersom van invloed zijn, doordat men deelneemt aan lessen, kan men vaker deelnemen in de receptieve kunstbeleving. De variabele

opleiding kan motieven om amateurkunst te beoefenen beïnvloeden maar ook receptieve cultuurdeelname, maar daar wordt in dit onderzoek niet expliciet naar gekeken.

3.4 Data-analyse

Hieronder wordt de data-analyse per deelvraag besproken.

1. Welke achtergrondkenmerken hebben de deelnemers en niet-deelnemers aan de cursussen?

Deze vraag zal beantwoord worden doordat er in de enquête aan de deelnemers gevraagd is naar de achtergrondkenmerken zoals weergegeven in het onderzoeksmodel. Met de uitslagen van de enquête worden analyses uitgevoerd met behulp van SPSS zoals de gemiddelden van deelnemers en niet-deelnemers aan cursussen bij de SKVR. Hiermee kunnen de verschillen tussen de twee groepen getoond worden. Daarna zal er regressie-analyse uitgevoerd worden met als afhankelijke variabele wel of geen les en als onafhankelijke variabelen alle achtergrondkenmerken. Daarmee kan bekeken worden hoe sterk het effect is van elke afzonderlijke achtergrondvariabele op het al dan niet les nemen bij de SKVR.

2. Wat zijn motieven van mensen om amateurkunst te beoefenen?

In de enquête is gevraagd naar algemene motieven om amateurkunst te beoefenen, er werd een aantal redenen genoemd om een vorm van amateurkunst te beoefenen zoals 'voor de gezelligheid' of 'om ergens actief mee bezig te zijn'. De respondenten konden op deze redenen aangeven in hoeverre die op hen van toepassing waren door middel van een score van een tot en met vijf. Met behulp van SPSS werd er daarna een aantal beschrijvende analyses uitgevoerd. Tevens is er een factor analyse uitgevoerd met als doel de motieven van de amateurkunstenaars te onderscheiden en te toetsen aan de motivatie theorie van Beard en Ragheb (1983).

3. Wat zijn de motivaties van de participanten om een cursus te volgen in de amateurkunst die ze beoefenen?

In de enquête zijn vragen gesteld over de motivatie om les te volgen in de amateurkunst die men beoefent. Er is wederom een aantal redenen aan de respondenten voorgelegd waarop men door middel van een score van een tot met vijf kon aangeven in hoeverre de redenen op hen van toepassing zijn. Met behulp van SPSS zullen de gemiddelde scores van elk motief uitgerekend worden en op die manier worden de verschillen tussen de participanten aangetoond. Er zal tevens een factor analyse worden uitgevoerd met behulp van SPSS die tevens als reden heeft om de verschillende motieven van de amateurkunstenaars om een

cursus te volgen in beeld te brengen en te toetsen aan de motivatie theorie van Beard en Ragheb (1983).

4. Wat is de motivatie van de niet-deelnemers om geen deel te nemen aan een cursus bij bijvoorbeeld de SKVR?

Deze deelvraag wordt beantwoord doordat er is gevraagd aan de respondenten die geen cursus bij de SKVR volgen om op een aantal stellingen aan te geven in hoeverre die van toepassing zijn op hen. Deze mensen kunnen bijvoorbeeld op een schaal van een tot vijf aangeven in hoeverre de reden 'ik volg geen cursus omdat ik cursussen te duur vind' van toepassing is op hen. Door middel van het berekenen van de gemiddelden kunnen de verschillen tussen de participanten aangetoond worden.

5. Wat is het verband tussen het wel of niet deelnemen aan cursussen en de kunstzinnige levensloop van de amateurkunstenaars?

In de enquête zijn vragen gesteld over hoe vaak men met ouders of met school vroeger culturele instellingen bezocht en wat de leeftijd was waarop men voor de eerste keer een vorm van amateurkunst beoefende, bijvoorbeeld de eerste keer dat men op muziekles of ballet ging. Er is ook gevraagd of men vroeger les had in kunstvakken zowel op de lagere als op de middelbare school en hoeveel uren in de week men die kunstvakken had. Met de uitkomsten hiervan wordt een vergelijking gemaakt tussen de deelnemers en de niet-deelnemers aan een cursus bij de SKVR. Daarnaast worden de effecten van deze kenmerken van het kunstzinnige leven op het al dan niet deelnemer zijn met behulp van een regressieanalyse nader bekeken.

6. Hoe sterk is het verband tussen het beoefenen van een bepaalde vorm van amateurkunst en receptieve cultuurdeelname?

Dit is onderzocht doordat er vragen zijn gesteld over de huidige cultuurdeelname van de mensen. Bijvoorbeeld hoe vaak iemand een culturele instelling bezoekt zoals de schouwburg of een museum. Daarmee is het mogelijk om het verband tussen het beoefenen van amateurkunst en receptieve cultuurdeelname te ontdekken.

Hoofdstuk 4 Resultaten

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken. Eerst worden de algemene onderzoekseenheden besproken en de achtergrondkenmerken om een beter beeld te krijgen van de groep respondenten. Daarna zullen de verschillende aspecten die zijn gevraagd aan de respondenten nader toegelicht en uitgelegd worden. Hierbij zullen de verschillen getoond worden tussen de groepen dansamateurs, theateramateurs en beeldende amateurs en deze verschillen zullen toegelicht worden. Vervolgens wordt er uitgelegd hoe en waarom de groepen cursisten van elkaar verschillen: SKVR cursisten, cursisten die elders een cursus volgen en de amateurkunstenaars die helemaal geen les volgen.

4.2. Onderzoekseenheden

Er zijn drie kunstdisciplines onderzocht: dans, theater en beeldend. Hieronder staat het aantal respondenten uitgesplitst per discipline. Op die manier wordt er gekeken of er grote verschillen zijn tussen de drie verschillende disciplines. Van beeldend zijn er de meeste respondenten, namelijk 110 en van de discipline theater zijn de minste respondenten, namelijk 91. De aantallen verschillen niet zo veel van elkaar en dat is ook de bedoeling want de verschillende disciplines moeten evenredig vertegenwoordigd zijn in dit onderzoek. Het totaal aantal respondenten is 304.

Tabel 1 onderzoekseenheden

		Frequentie	Valide procent
Valide	Dans	101	33,4
	beeldend	110	36,4
	theater	91	30,1
	Totaal	302	100
Missing		2	
Totaal		304	

4.3. SKVR cursist of niet

Onder de respondenten zijn 163 mensen die een cursus bij de SKVR volgen en 138 mensen die elders een cursus volgen of in een ander verband hun amateurkunst beoefenen.

Er zijn in totaal 101 dansamateurs geënquêteerd, daarvan volgen 54 mensen een cursus bij de SKVR en 47 volgen elders les of volgen geen les. Van de in totaal 110 geënquêteerde beeldende amateurs volgen er 63 mensen een cursus bij de SKVR en 47 mensen volgen geen les of volgen elders les. Er zijn 90 theateramateurs geënquêteerd, daarvan volgen 46 mensen een cursus bij de SKVR en 44 mensen volgen geen les of volgen elders les.

Tabel 2 groepen verdeeld

		tot welke groep behoort de respondent			
		dans	beeldend	theater	Totaal
Cursus SKVR	ja	54	63	46	163
		53,50%	57,30%	51,10%	54,20%
	nee	47	47	44	138
		46,50%	42,70%	48,90%	45,80%
	Totaal	101	110	90	301
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

4.4. Andere vormen om amateurkunst te beoefenen

Er zijn 145 mensen geënquêteerd die niet bij de SKVR een cursus volgen maar die op een andere manier hun amateurkunst beoefenen. Hen is gevraagd op welke manier ze dat doen.

13,5% is lid van een vereniging, 14,5% volgt les bij een andere instelling dan de SKVR, 0,7% volgt privéles, 6,2% beoefent zijn of haar amateurkunst in informeel verband met anderen, 8,6% beoefent zijn of haar amateurkunst grotendeels alleen en 4,3% volgt les op een andere manier (zie ook tabel 3). Sommige mensen hebben bij deze vraag meerdere antwoorden ingevuld, bijvoorbeeld als ze meerdere vormen van amateurkunst beoefenen doen ze dat mogelijk op verschillende manieren. Dit zijn zowel cursisten bij de SKVR als andere respondenten. Als ze cursist zijn bij de SKVR dan zijn de andere activiteiten die ze beoefenen op het gebied van amateurkunst buiten beschouwing gelaten. De theater amateurs zijn over het algemeen lid van een vereniging (66,7%) of ze beoefenen hun amateurkunst in informeel verband met anderen (23,8%). De beeldende amateurs beoefenen hun amateurkunst grotendeels alleen (45,1%) als ze geen cursus volgen bij de SKVR, of ze volgen een

cursus bij een andere instelling dan de SKVR (23,5%). De dansamateurs volgen ook meestal een cursus bij een andere instelling dan de SKVR (60,8%) of ze zijn lid van een vereniging (15,7%), zie voor deze cijfers tabel 4.

Tabel 3 les in een ander verband over de hele groep respondenten

Ander verband		
		Percent
Valide	lid van een vereniging	13,5
	volg een cursus bij een andere instelling dan de SKVR	14,5
	ik volg priveles	0,7
	ik beoefen mijn amateurkunst in informeel verband met anderen	6,2
	ik beoefen mijn amateurkunst grotendeels alleen	8,6
	ik volg les op een andere manier namelijk	4,3
	Totaal	47,7
Totaal		100

Tabel 4 les in een ander verband uitgesplitst naar disciplines

		tot welke groep behoort de respondent			
		dans	beeldend	theater	Totaal
Ander verband	lid van een vereniging	15,70%	7,80%	66,70%	27,80%
	volg een cursus bij een andere instelling dan de SKVR	60,80%	23,50%	2,40%	30,60%
	ik volg privéles	2,00%	2,00%	0,00%	1,40%
	ik beoefen mijn amateurkunst in informeel verband met anderen	9,80%	7,80%	23,80%	13,20%
	ik beoefen mijn amateurkunst grotendeels alleen	5,90%	45,10%	0,00%	18,10%
	ik volg les op een andere manier namelijk	5,90%	13,70%	7,10%	9,00%
	Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

4.5. Achtergrondkenmerken

Deelvraag: welke achtergrondkenmerken hebben de deelnemers en niet-deelnemers aan de cursussen?

Dit is de deelvraag die bij deze paragraaf hoort. In de enquête is gevraagd aan de respondenten wat hun leeftijd is, hun hoogst genoten opleiding enzovoorts, zodat er een beeld geschetst kan worden van de mensen die een vorm van amateurkunst beoefenen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 41 jaar. Het bruto gezinsinkomen is gemiddeld iets hoger dan modaal. Het aantal mannen is 91 (29,9%) en het aantal vrouwen is 209 (68,8%).

De meeste mensen hebben een hoge opleiding genoten, 71,4% heeft een HBO of WO opleiding gevolgd en 15,5% een MBO, HBS of VWO opleiding. 64,8% zegt geen geloofsovertuiging te hebben. De meeste vaders van de respondenten zijn in Nederland geboren (76%). De meeste moeders van de respondenten zijn ook in Nederland geboren (75,3%). De meeste respondenten zijn zelf ook in Nederland geboren (84,4%). De wijken Blijdorp, Centrum, Kralingen, Delfshaven, Hilligersberg en de Alexanderpolder zijn de meest genoemde wijken. De meeste mensen wonen echter niet in Rotterdam zelf, maar buiten Rotterdam en dan vooral in de omliggende dorpen.

De gemiddelde leeftijd van de dansamateurs is 30 jaar. Ze hebben een iets hoger inkomen dan modaal, er zijn meer vrouwen (82%) dan mannen die dansen, ze zijn hoog opgeleid en niet gelovig. De gemiddelde leeftijd van beeldende amateurs is 53 jaar. Zij hebben een hoger dan modaal inkomen, 71% is vrouw, ze hebben gemiddeld een hoge opleiding gevolgd en ze zijn niet gelovig. De gemiddelde leeftijd van de theateramateur is 36 jaar. Ze hebben een modaal tot iets hoger dan modaal inkomen, 55% van deze amateurs is vrouw, gemiddeld hebben ze een hoge opleiding gevolgd en ze zijn niet gelovig. De meeste amateurkunstenaars hebben dus een hoge opleiding genoten en een modaal tot boven modaal inkomen. Er zijn meer vrouwen dan mannen die een vorm van amateurkunst beoefenen, de gemiddelde leeftijd is 41 jaar en de meeste mensen zijn niet gelovig.

In vergelijking met de andere Rotterdamse inwoners is dit een selectieve groep mensen uit Rotterdam en omstreken. Rotterdam heeft 582.949 inwoners. De beroepsbevolking van Rotterdam heeft vergeleken met de andere grote steden een lager opleidingsniveau, er zijn meer lager opgeleiden dan hoger opgeleiden. Er wonen ongeveer evenveel mannen als vrouwen in Rotterdam en de er wonen relatief veel jongeren in Rotterdam, in vergelijking met andere steden (Kerncijfers Rotterdam, 2007). Het opleidingsniveau in Rotterdam bestond in 2004 uit 39% laagopgeleiden, 36% middelbaar opgeleiden en 25% hoogopgeleiden (Kerncijfers Rotterdam, 2007). Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in 2006 bestond uit 29% lager opgeleiden, 38,5% middelbaar opgeleiden en 30,4% hoger opgeleiden. In 2004 had een huishouden in Rotterdam gemiddeld een inkomen van 18200 euro te besteden per jaar. In 2004 had 54% een laag inkomen, 33% een midden inkomen en

13% een hoog inkomen (Kerncijfers Rotterdam, 2007). Rotterdam heeft dus relatief veel gezinnen met een laag inkomen.

Er worden in dit onderzoek waardes gegeven aan de verschillende wijken in Rotterdam. Deze waardes zijn gestoeld op de uitkomsten van de Sociale Index. Volgens de Sociale Index zijn er vier soorten wijken in Rotterdam. De sociaal sterke wijken, de sociaal voldoende wijken, de sociaal kwetsbare wijken en de sociale probleemwijken (Sociale Index 2009: 9). De wijken zijn op vier punten getoetst namelijk: leefomgeving zoals voorzieningen in de wijk en passende huisvesting, meedoen zoals werk, school en deelname aan sociale en culturele activiteiten, sociale binding met de stad en de buurtbewoners en capaciteiten zoals voldoende opleiding en inkomen bijvoorbeeld. De sociaal sterke wijken liggen vooral in de deelgemeente Prins Alexander en Hillegersberg-Schiebroek. De sociaal voldoende wijken liggen vooral in de deelgemeenten Noord, Centrum, IJsselmonde en Kop van Zuid. Deze sociaal sterke en voldoende wijken komen ook duidelijk naar voren in dit onderzoek. De sociaal kwetsbare wijken komen vooral uit de deelgemeente Delfshaven, maar ook uit Feijenoord, Charlois, Kralingen-Crooswijk, Noord en Overschie. Opvallend is dat veel respondenten van dit onderzoek ook uit de deelgemeente Delfshaven komen. De sociale probleemwijken liggen allemaal in de deelgemeente Charlois en Feijenoord, hier komen bijna geen respondenten uit dit onderzoek vandaan.

Tabel 5 achtergrondkenmerken

		tot welke groep behoort de respondent			
		dans	beeldend	theater	Totaal
Geloof	Nederlands hervormd	3,00%	5,80%	3,40%	4,10%
	Gereformeerd	4,00%	0,00%	2,30%	2,10%
	Rooms-Katholiek	14,10%	11,50%	11,40%	12,40%
	Islamitisch	7,10%	1,00%	0,00%	2,70%
	Geen geloofsgemeenschap	60,60%	67,30%	75,00%	67,40%
	Anders, namelijk	11,10%	14,40%	8,00%	11,30%
Hoogst genoten opleiding (*)	Lager onderwijs	2,00%	2,80%	0,00%	1,70%
	Lbo, lts, mavo, vmbo	3,00%	14,00%	2,20%	6,70%
	MMS, havo	1,00%	6,50%	2,20%	3,40%
	MBO, HBS, VWO	14,10%	15,90%	17,60%	15,80%
	HBO, WO	79,80%	60,70%	78,00%	72,40%
	Gemiddeldes	4,67	4,18	4,71	4,51
Geslacht (*)	Man	18,20%	28,70%	45,10%	30,20%
	Vrouw	81,80%	71,30%	54,90%	69,80%
Bruto gezinsinkomen	Ruim beneden modaal (€10.000- €19.000)	20,20%	9,20%	11,00%	13,40%
	Iets beneden modaal (€20.000-€29.000)	6,10%	11,00%	9,90%	9,00%
	Modaal (€30.000-€35.000)	15,20%	17,40%	17,60%	16,70%
	Iets boven modaal (€36.000-€50.000)	23,20%	18,30%	18,70%	20,10%
	Ver boven modaal (€ 50.000 en daarboven)	13,10%	17,40%	22,00%	17,40%
	Weet niet/ wil niet zeggen	22,20%	26,60%	20,90%	23,40%
	Gemiddeldes	3,7	4,04	3,93	3,89
Leeftijd	Gemiddeldes	30,81	53,89	36,6	41

(*)=significant

4.6. Besteding per week aan de amateurkunst en besteding aan lessen per week

Onderstaande resultaten zijn te vinden in tabel 6. Maar liefst 33,1% van de ondervraagden beoefent meer dan 4 uren per week hun amateurkunst. 26,6% van de mensen beoefent 3 uur per week hun amateurkunst en tenslotte beoefent 15,8% minimaal 2 uren per week hun amateurkunst. De gemiddelde tijd die men aan zijn of haar amateurkunst besteedt is 4,40 uur per week. Hiervan volgt men gemiddeld 3,75 uur les per week. 26% van de ondervraagden volgt ongeveer 2 uur per week les, 21,7% volgt ongeveer 3 uur per week les en 14,1% van de respondenten volgt ongeveer 1 uur per week les.

Dansers beoefenen gemiddeld 3,82 uren in de week hun amateurkunst en ze volgen gemiddeld 4,16 uur per week les. Mensen die beeldend beoefenen, besteden gemiddeld 4,99 uur per week aan hun amateurkunst, hiervan volgen ze gemiddeld 3,74 uur per week les. Mensen die theater beoefenen, doen dit gemiddeld 4,32 uur per week en ze volgen hiervan gemiddeld 3,34 uur per week les. De groep beeldend besteedt de meeste tijd aan hun amateurkunst, dit maakt hen wellicht de fanatiekste groep. Anderzijds besteedt de dansgroep de meest uren aan les. Dit is ook wel verklaarbaar. Schilderen of tekenen is iets wat gemakkelijk thuis nog een paar uur gedaan kan worden en het is niet noodzakelijk om hier les in te volgen. Bij dansen zijn technische vaardigheden belangrijk en dat kan men het beste leren door les te nemen. Theateramateurs volgen in vergelijking met de andere twee categorieën het minste aantal uren in de week les en ze besteden iets minder tijd aan hun amateurkunst dan de beeldende amateurs maar iets meer dan de dansamateurs. Theater wordt vaak beoefend in verbanden zoals een vereniging en als er één keer in de week wordt gerepeteerd en er zijn weken bij dat er minstens een keer in de week een voorstelling is, dan besteedt men al snel veel meer uren aan de amateurkunst dan bijvoorbeeld de dansers die een of twee keer per week een les van een uur volgen. Theater en dans zijn beide vormen die meestal niet alleen beoefend worden, maar het verschil is dat dansers vaker les hebben dan theateramateurs.

Tabel 6 uren per week aan amateurkunst percentages

	tot welke groep behoort de respondent			
	dans	beeldend	theater	Totaal
minder dan 1 uur per week (*)	2,00%	0,00%	0,00%	0,70%
1 uur per week (*)	26,70%	1,90%	3,30%	10,70%
2 uur per week (*)	18,80%	11,20%	18,70%	16,10%
3 uur per week (*)	16,80%	23,40%	42,90%	27,10%
4 uur per week (*)	10,90%	13,10%	13,20%	12,40%
meer dan 4 uur per week (*)	24,80%	50,50%	22,00%	33,10%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

(*)=significant

Tabel 7 uren per week les percentages

	Tot welke groep behoort de respondent			
	Dans	beeldend	theater	Totaal
ik volg geen les (*)	5,00%	27,10%	31,90%	21,10%
minder dan 1 uur per week (*)	3,00%	0,90%	3,30%	2,30%
1 uur per week (*)	35,60%	2,80%	4,40%	14,40%
2 uur per week (*)	18,80%	32,70%	27,50%	26,40%
3 uur per week (*)	15,80%	22,40%	27,50%	21,70%
4 uur per week (*)	8,90%	4,70%	3,30%	5,70%
meer dan 4 uur per week (*)	12,90%	9,30%	2,20%	8,40%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

(*)=significant

Tabel 8 besteding in uren per week amateurkunst en les gemiddeldes

tot welke groep behoort respondent	Uren per week amateurkunst (*)	Uren per week les (*)
Dans	3,82	4,16
Beeldend	4,99	3,74
Theater	4,32	3,34
Totaal	4,39	3,76

(*)=significant

4.7. Motieven om amateurkunst te beoefenen

Vanuit de theorie van Beard en Ragheb (1983) is er een hypothese en een deelvraag opgesteld voor dit onderzoek. De bedoeling is om in dit onderzoek de motivaties van het onderzoek van Beard en Ragheb toe te passen op het onderwerp amateurkunst. Daarom zijn er verschillende vragen gesteld over de motivaties om een vorm van amateurkunst te beoefenen. Bij die onderdeel zijn er maar drie van de vier schalen van Beard en Ragheb verwerkt in de vragenlijst. De competitieve schaal is niet verwerkt bij vragen over algemene motieven om amateurkunst te beoefenen.

Deelvraag: wat zijn motieven van mensen om amateurkunst te beoefenen?

Hypothese: over het algemeen beoefenen amateurkunstenaars een vorm van amateurkunst vanwege de sociale aspecten en omdat ze er voldoening uithalen; technische en artistieke ambities zijn over het algemeen minder van belang.

In de enquête werd gevraagd of men op een schaal van 1 tot en met 5 aan kon geven in hoeverre een aantal motieven van toepassing was. Voor elk van de motieven zijn de gemiddelden berekend. Over de gehele groep respondenten gezien, vond men het motief om creatief bezig te zijn het meest op zichzelf van toepassing; dit motief heeft als gemiddelde score 4,22. De motieven om te ontspannen (3,84), om nieuwe dingen te ontdekken (3,94) en om mooie dingen (3,80) te maken, vindt men ook redelijk vaak op zichzelf van toepassing. De motieven die men over de gehele groep respondenten gezien het minst op zichzelf van toepassing vindt, zijn de motieven om meer over zichzelf te leren (3,02), om anderen te leren kennen (2,91) en om nieuwe vriendschappen te sluiten (2,53). Mensen beoefenen voornamelijk een amateurkunst vanuit intellectuele motivaties en om indrukken en drukte te vermijden. Ze beoefenen de amateurkunst in het algemeen minder om sociale motieven.

De motieven om amateurkunst te beoefenen kunnen verschillen per discipline. Hieronder in tabel 8 is te zien welk gemiddelde elk motief op de verschillende disciplines heeft. Het * geeft aan of de scores op de motieven significant verschillen tussen de disciplines. De dansamateurs hebben een hoog gemiddelde op de motieven 'om te ontspannen', 'om creatief bezig te zijn' en 'voor de gezelligheid'; zij zullen dit als voornaamste motieven hebben om hun amateurkunst te beoefenen. De groep beeldende amateurs heeft een hoog gemiddelde op de motieven 'om creatief bezig te zijn', 'om nieuwe dingen te ontdekken', 'om mijn fantasie te prikkelen' en 'om mooie dingen te maken'. De groep theater amateurs heeft een hoog gemiddelde op de motieven 'om creatief bezig te zijn', 'om nieuwe dingen te ontdekken' en 'om te ontspannen'. Het motief 'voor de gezelligheid' vinden de beeldende amateurs het minst van belang, maar theateramateurs vinden dit wel weer veel

belangrijker. Dansers vinden het belangrijk om te kunnen ontspannen, de beeldende amateurs vinden dit iets minder belangrijk. Creatief bezig zijn is belangrijk voor beeldende amateurs en in minder mate voor dansers. Meer over zichzelf leren is een belangrijk motief voor theateramateurs en dit is minder belangrijk voor dansers. Nieuwe dingen ontdekken is een motief dat hoog scoort onder de beeldende amateurs en de theatergroep, maar hier zijn de verschillen tussen de groepen klein. Het motief 'om mensen te leren kennen' scoort hoger onder de theater- en dansgroep en wat minder hoog bij beeldend. Even iets anders te doen is een belangrijk motief voor dansers en theater amateurs. Om mijn fantasie te prikkelen vinden theater en beeldende amateurs weer belangrijk. De dans en theater amateurs hebben hierop de hoogste score. Om mooie dingen te maken vinden alle groepen een belangrijk motief maar de beeldende amateurs score hier het hoogst op. Om tot rust te komen is iets wat vooral dansers belangrijk vinden.

Tabel 9 motieven om amateurkunst te beoefenen

tot welke groep behoort respondent	Voor de gezelligheid (*)	Om te ontspannen (*)	Om creatief bezig te zijn(*)	Om meer over mezelf te leren(*)	Om nieuwe dingen te ontdekken(*)	
dans	3,66	4,1	3,82	2,75	3,62	
beeldend	2,81	3,58	4,55	3	4,15	
theater	3,75	3,88	4,24	3,34	4,03	
Totaal	3,38	3,84	4,22	3,02	3,94	
	Om mensen te leren kennen (*)	Om even iets anders te doen (*)	Om mijn fantasie te prikkelen(*)	Om nieuwe vriendschappen te sluiten	Om mooie dingen te maken(*)	Om tot rust te komen(*)
dans	3,03	3,74	3,1	2,63	3,37	3,54
beeldend	2,61	2,92	4	2,39	4,34	3,21
theater	3,12	3,64	3,87	2,6	3,64	2,91
Totaal	2,91	3,41	3,66	2,53	3,8	3,23

(*)= significant

4.8. Factoranalyse algemene motieven

Er is een factoranalyse uitgevoerd om te toetsen in hoeverre de schalen die Beard en Ragheb in 1983 ontwikkeld hebben terug komen in dit onderzoek. Deze factoranalyse is later gebruikt bij de regressieanalyse omdat de variabelen die te zien zijn in tabel 10 door middel van de factoranalyse sterker worden gemaakt. Op die manier zijn de variabelen beter bruikbaar tijdens de regressieanalyse. De vier schalen waar motivaties onder vallen waarom mensen ervoor kiezen om bepaalde activiteiten in hun vrije tijd te doen zijn, de intellectuele schaal, de prikkels vermijden (stimulus avoidance schaal), de sociale schaal en de competitieve schaal. De laatste motivatie schaal is in de enquête niet opgenomen onder deze vraag en zal dus niet naar voren komen bij deze factoranalyse naar motieven algemeen.

Tabel 10 factoren motieven algemeen

	Component		
	Intellectuele schaal	Sociale schaal	Prikkels ontwijken schaal
Om creatief bezig te zijn	0,827	-0,058	0,098
Om mijn fantasie te prikkelen	0,738	0,002	0,14
Om nieuwe dingen te ontdekken	0,717	0,162	-0,029
Om mooie dingen te maken	0,615	-0,133	-0,132
Om meer over mezelf te leren	0,544	0,299	0,035
Om mensen te leren kennen	0,085	0,871	0,096
Om nieuwe vriendschappen te sluiten	0,169	0,806	0,093
Voor de gezelligheid	-0,226	0,608	0,39
Om te ontspannen	0,037	0,085	0,853
Om tot rust te komen	0,149	0,039	0,749
Om even iets anders te doen	-0,1	0,323	0,6

Er zijn in totaal drie componenten te onderscheiden. De eerste component, de intellectuele schaal, is het sterkst met een eigenvalue van 2,838. De verklaringskracht van de eerste component in procenten is 25,8%. De tweede component heeft een eigenvalue van 2,363 en de R^2 van deze component is 21,5%. De derde component heeft een eigenvalue van 1,232 en de R^2 van deze component bedraagt 11,2%. Samen verklaren de drie componenten 58,47% van de totale variantie.

Component 1 laat de sterke onderliggende verbanden zien tussen de motieven; 'om creatief bezig te zijn', 'om mijn fantasie te prikkelen', 'om nieuwe dingen te ontdekken', 'om mooie dingen te

maken' en 'om meer over mezelf te leren'. Deze motieven komen allemaal uit de intellectuele schaal van Beard en Ragheb en om die reden heet deze component in dit onderzoek ook de intellectuele schaal. Dat de factoranalyse in dit onderzoek dezelfde variabelen bij elkaar neemt en tot een component vormt als in het onderzoek van Beard en Ragheb is een mooie uitkomst, want dat betekent dat de concepten die Beard en Ragheb ontwikkeld hebben op de juiste manier zijn ingezet voor dit onderzoek.

Component 2 laat de sterk onderliggende verbanden zien tussen de variabelen; 'om mensen te leren kennen', 'om nieuwe vriendschappen te sluiten' en 'voor de gezelligheid'. Dit zijn dezelfde motieven die ook bij het onderzoek van Beard en Ragheb vallen onder de sociale schaal, dus zo heet deze component in dit onderzoek ook.

Component 3 laat de sterk onderliggende verbanden zien tussen de variabelen; 'om te ontspannen', 'om tot rust te komen' en 'om even iets anders te doen'. Deze motieven vallen onder de prikkels vermijden schaal en daar vallen ze ook onder in het onderzoek van Beard en Ragheb.

4.9. Begin amateurkunst

Gemiddeld genomen, gezien over de hele groep respondenten, begint men op de leeftijd van 19 jaar met het beoefenen van een vorm van amateurkunst. Dit kan de eerste muzikales zijn of het moment waarop iemand vroeger voor het eerst schreef of schilderde in zijn of haar vrije tijd. 11,5% begint rond het 6^e levensjaar met het beoefenen van een soort van amateurkunst. 6,9% begint rond het 8^e en 10^e levensjaar met het beoefenen van een vorm van amateurkunst. De mensen die dansen zijn degenen die het vroegst zijn begonnen met het beoefenen van een vorm van amateurkunst, namelijk op de gemiddelde leeftijd van 13,61 jaar. De mensen die een beeldende vorm van amateurkunst beoefenen, zijn gemiddeld genomen veel later in hun leven begonnen met het beoefenen van hun amateurkunst, namelijk gemiddeld op 26,95 jaar. De groep theater is gemiddeld genomen begonnen op de leeftijd van 16,64 jaar met amateurkunst. De verschillen in beginleeftijd tussen de drie groepen zijn significant.

Tabel 11 begin amateurkunst

tot welke groep behoort respondent	Gemiddeldes
dans	13,61
beeldend	26,95
theater	16,64
Totaal	19,38

4.10. Motieven om les te volgen in het heden of het verleden

Voor onderstaande hypothese en deelvraag is ook de theorie van Beard en Ragheb (1983) gebruikt. De motieven die Beard en Ragheb gebruiken zijn omgevormd voor het onderwerp amateurkunst. Er zijn een aantal motieven bedacht waarom mensen er voor zouden kunnen kiezen om les te nemen in de amateurkunst die ze beoefenen. Er wordt gekeken of deze motieven ook in dezelfde schalen terugkomen, zoals in het onderzoek van Beard en Ragheb.

Deelvraag: wat zijn de motieven van de participanten om een cursus te volgen in de amateurkunst die ze beoefenen?

Hypothese: deelnemers nemen deel aan cursussen vanwege het sociale aspect en omdat ze iets willen bijleren.

Mensen die een cursus volgen of in het verleden hebben gevolgd op het gebied van amateurkunst is gevraagd om voor een aantal motieven in te vullen in hoeverre die op hen van toepassing zijn. Niet alle mensen hebben een cursus of les gevolgd, dus er zijn op deze variabele een aantal ontbrekende waarden. In het algemeen, gezien over de gehele groep respondenten, hebben de volgende motieven om les te volgen de hoogste gemiddelde scores, dus deze motieven zijn het meest van toepassing op de respondenten die les volgen; 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om mijn kwaliteiten en talenten op dit gebied te ontdekken' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. De meeste motieven komen uit de competitieve schaal van Beard en Ragheb (1983). Dit wil zeggen dat de meeste mensen les gaan volgen om hun technische vaardigheden te verbeteren en om beter te worden in de amateurkunst die ze beoefenen; sociale motieven zijn over het algemeen bijvoorbeeld minder van belang.

De motieven om les te volgen in de amateurkunst die men beoefent, kunnen verschillen per discipline. In Tabel 12 is te zien welke gemiddelde score elk motief op de verschillende disciplines heeft. Het * geeft aan of de motieven significant verschillen tussen de disciplines. De respondenten is gevraagd om op een score van 1 tot en met 5 aan te geven in hoeverre de motieven van toepassing zijn op hen. 1 betekent helemaal niet op mij van toepassing en 5 is heel erg op mij van toepassing. Hoe hoger het gemiddelde, hoe meer die motieven van toepassing zijn op de betreffende discipline. De dansamateurs hebben een hoge score op de motieven; 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om actief ergens mee bezig te zijn' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. De beeldende amateurs heeft hoge scores op de motieven; 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. De theateramateurs scoren gemiddeld hoog op de

motieven 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om nieuwe methoden en technieken te leren' en 'om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied'. Op het motief 'voor de gezelligheid' scoren de dansamateurs het hoogst en de beeldende amateurs het laagst. Op het motief 'om te kunnen ontsnappen aan de dagelijkse sleur' scoren wederom de dansamateurs het hoogst, voor de beeldende en de theater amateurs is dit motief minder van belang. Het motief 'om ergens actief mee bezig te zijn' vinden alle amateurs belangrijk. De hoogste score wordt gehaald door de dansamateurs, maar dit wordt dus ook belangrijk gevonden door de andere twee groepen. Het motief 'om nieuwe ideeën te ontwikkelen' vinden de beeldende amateurs het belangrijkste, zij hebben op dit motief de hoogste score, maar voor de andere twee groepen is dit ook een belangrijk motief. Het motief 'om nieuwe methoden en technieken te ontwikkelen' is voor alle drie de groepen een belangrijk motief om les te volgen. Alleen de dansamateurs scoren op dit motief nog iets hoger dan de andere twee groepen.

Tabel 12 motieven om les te volgen

tot welke groep behoort respondent	Voor de gezelligheid(*)	Om onder de mensen te zijn	Om mijn technische vaardigheden te verbeteren	om nieuwe vriendschappen te sluiten	Om beter te worden	
Dans	3,38	2,87	4,07	2,56	3,98	
Beeldend	2,78	2,62	4,38	2,42	4,00	
Theater	3,11	2,59	4,1	2,55	4,18	
Totaal	3,07	2,69	4,19	2,51	4,05	
	Om te kunnen ontsnappen aan de dagelijkse sleur(*)	Om actief ergens mee bezig te zijn(*)	Om anderen mijn vaardigheden en kwaliteiten te laten zien	Om nieuwe ideeën te ontwikkelen (*)	Om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied	Om nieuwe methoden en technieken te leren (*)
Dans	3,42	4,18	2,81	3,27	3,74	4,62
Beeldend	2,79	3,71	2,98	4,24	4,23	4,4
Theater	2,94	3,86	2,93	3,95	4,13	4,19
Totaal	3,03	3,9	2,91	3,85	4,04	4,4

(*)= significant

4.11. Factoranalyse motieven om les te volgen

Er is een factoranalyse uitgevoerd om te toetsen in hoeverre de vier schalen die Beard en Ragheb in 1983 ontwikkeld hebben terug komen in dit onderzoek. De vier schalen waar motivaties onder vallen waarom mensen ervoor kiezen om bepaalde activiteiten in hun vrije tijd te doen zijn, de intellectuele schaal, de prikkels vermijden (stimules avoidance schaal), de sociale schaal en de competitieve schaal. Deze factoranalyse is uitgevoerd om te kunnen gebruiken bij regressieanalyse die verderop te vinden is. Door de factoranalyse zijn de variabelen die in tabel 13 sterker gemaakt en zijn de variabelen die op elkaar lijken bij elkaar gezet.

Tabel 13 factoren motieven les

	Component		
	Sociale schaal	Competentie schaal	Technische schaal
Om onder de mensen te zijn	0,848	-0,046	-0,156
Voor de gezelligheid	0,783	-0,149	0,046
Om nieuwe vriendschappen te sluiten	0,754	0,096	-0,106
Om te kunnen ontsnappen aan de dagelijkse sleur	0,746	0,026	0,083
Om actief ergens mee bezig te zijn	0,521	0,067	0,403
Om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied	-0,017	0,818	-0,047
Om nieuwe ideeën te ontwikkelen	-0,042	0,757	-0,086
Om mijn technische vaardigheden te verbeteren	-0,077	0,704	0,325
Om beter te worden	0,071	0,667	0,426
Om anderen mijn vaardigheden en kwaliteiten te laten zien	0,429	0,49	-0,283
Om nieuwe methoden en technieken te leren	-0,062	0,051	0,782

Er zijn in totaal drie componenten te onderscheiden. Component 1, de sociale schaal, is het sterkst met een eigenvalue van 2,96. De R^2 van het eerste component is 26,9%. De tweede component, de competitieve schaal, heeft als eigen value van 2,518 en de R^2 is 22,8%. De derde component, de technische schaal, heeft als eigenvalue 1,11 en de R^2 is 10,0%. Deze component is dus de minst sterke. De drie componenten samen verklaren 59,893% van de totale variantie.

Component 1 laat de sterkte onderliggende verbanden zien tussen de variabelen; 'om onder de mensen te zijn', 'voor de gezelligheid', 'om nieuwe vriendschappen te sluiten', 'om te kunnen ontsnappen aan de dagelijkse sleur' en 'om actief ergens mee bezig te zijn'. De laatste twee motivaties horen niet helemaal bij de sociale schaal maar ze zijn in dit onderzoek toch in deze schaal terecht gekomen. Volgens Beard en Ragheb hoort de motivatie 'om ergens actief mee bezig' te zijn bij de competitieve schaal en de motivatie 'om te ontsnappen aan de dagelijkse sleur' hoort bij de prikkels vermijden schaal. Niet alle respondenten hebben deze vraag ingevuld, omdat niet iedereen een keer een cursus heeft gevolgd. Dat zou de reden kunnen zijn dat de motivaties iets minder sterk naar voren komen in de factoranalyse.

De laatste component bevat maar één variabele, namelijk de motivatie om nieuwe methoden en technieken te leren. Deze motivatie hoort het meest bij de competentie schaal van Beard en Ragheb maar zij noemen deze motivatie niet expliciet omdat het een motivatie is die vooral van toepassing is bij het volgen van les als iemand een vorm van amateurkunst beoefent.

4.12. Redenen waarom mensen helemaal geen cursus volgen

Omdat het interessant is om te weten waarom sommige mensen ervoor kiezen om geen cursus te volgen in de amateurkunst die ze beoefenen. is er van tevoren een hypothese en een deelvraag over deze vraag opgesteld. Helaas bleek bij de uitvoering van het onderzoek dat het erg lastig is om aan mensen te komen die helemaal geen cursus volgen, omdat dit waarschijnlijk veel mensen zijn en ze zijn niet te bereiken via een bepaalde contactpersoon of organisatie. Iedereen kent waarschijnlijk wel iemand die thuis iets aan amateurkunst doet, maar daarmee bereik je niet zoveel mensen in één keer. Daarom is het lastig om onderstaande hypothese te toetsen en de deelvraag te beantwoorden.

Deelvraag: wat is de motivatie van de niet-deelnemers om geen deel te nemen aan een cursus bij bijvoorbeeld de SKVR?

Hypothese: veel amateurkunstenaars nemen niet deel aan een cursus omdat ze in andere verbanden hun hobby uitoefenen of omdat ze het idee hebben dat ze bij een cursus niets kunnen bijleren.

Bij deze vraag zijn wederom een aantal stellingen gegeven waarbij mensen kunnen aangeven door middel van een schaal van 1 tot en met 5 in hoeverre deze stellingen van toepassing op hen zijn. Het is ook mogelijk om een andere reden in te vullen. Deze vraag hebben veel mensen opgevat als vraag naar redenen om geen cursus bij de SKVR te volgen, wat niet de bedoeling van de vraag was. Dat maakt het interpreteren van de resultaten lastig. Mensen hebben namelijk bij de mogelijkheid 'andere reden' soms ingevuld dat ze niet weten waarom ze geen cursus bij de SKVR volgen of zo iets dergelijks waaruit blijkt dat er wordt gedacht dat er gevraagd wordt naar de redenen om geen cursus bij de SKVR te volgen. Tevens komt er niet zoveel uit deze vragen omdat de meeste mensen hier hebben ingevuld dat het helemaal niet van toepassing op ze is, of ze hebben neutraal ingevuld, of ze hebben niet bij alle redenen een cijfer omcirkeld. De meeste mensen gaven aan dat ze om andere redenen geen cursus volgen bij bijvoorbeeld de SKVR. Er hebben in totaal 91 mensen deze vragen ingevuld. De hoogste scores zijn de motieven 'ik volg geen cursus omdat ik de cursussen te duur vind', 'ik ben tevreden over mijn niveau' en 'ik heb geen tijd om een cursus te volgen'. Hier moet wel bij vermeld worden dat de onderzoekster vaak 'neutraal' heeft ingevuld als een persoon helemaal niks of maar een gedeelte van deze vraag heeft ingevuld terwijl de vraag wel op de respondent van toepassing was. Dat vizelt de gemiddelden die in tabel 14 staan nog een beetje op. Er werd vaak ingevuld dat men de motieven helemaal niet of niet zo op zichzelf op toepassing vond.

Tabel 14 redenen om geen les te volgen

tot welke groep behoort respondent	Ik volg geen cursus omdat ik de cursussen te duur vindt	Ik heb geen behoefte om me verder te ontwikkelen	Ik heb geen behoefte om met anderen een cursus te volgen	Ik ben tevreden over mijn niveau	Ik heb geen tijd om een cursus te volgen
dans	2,29	1,62	1,72	2,59	2,76
beeldend	2,83	2,04	2,39	2,82	2,29
theater	1,83	1,6	2,03	2,13	2,5
Totaal	2,31	1,75	2,05	2,51	2,52

4.13. Contact SKVR

In de enquête is de respondenten ook gevraagd op welke manier ze in contact zijn gekomen met de SKVR en hun aanbod. Deze vraag hebben huidige cursisten beantwoord. maar vaak is deze vraag ook beantwoord door oud-cursisten. Niet iedereen heeft deze vraag ingevuld, de mensen die nog nooit een cursus bij de SKVR hebben gevolgd hebben deze vraag over het algemeen niet ingevuld. Er zijn in totaal 217 mensen geweest die deze vraag hebben ingevuld en zij kennen de SKVR op één van

onderstaande manieren (zie Tabel 15) .

De meeste mensen kennen de SKVR via het internet, namelijk 28,6%. Ook kennen mensen de SKVR vaak via vrienden en/of kennissen, 22,6% van de respondenten zegt op die manier in contact te zijn gekomen met de SKVR. Via de brochure van de SKVR heeft 21,2% van de respondenten de SKVR leren kennen. Men is het minst in contact met de SKVR gekomen door de basis- of middelbare school (1,8%) en door een advertentie in de krant of een tijdschrift of zoiets dergelijks (6%).

Tabel 15 contact SKVR

	Frequentie	Percentage
via vrienden/ kennissen	49	22,6
via internet	62	28,6
via een advertentie in de krant, tijdschrift oid	13	6
via de brochure van de SKVR	46	21,2
via de basis- of middelbare school	4	1,8
anders, namelijk	43	19,8

19,8% van de respondenten kwam op een andere manier in contact met de SKVR door bijvoorbeeld: kinderen, vrouw, Erasmus Universiteit, of een open dag van de SKVR. Sommige mensen noemden hier ook dat de SKVR een begrip is in de stad, dat ze het al kennen zolang zich konden herinneren, of dat ze niet meer weten waar en op welke manier ze voor het eerst van de SKVR gehoord hebben. Al deze antwoorden in de categorie 'anders namelijk' staan in tabel A5.

4.14. Cultureel kapitaal

Voor dit onderzoek is het interessant om te onderzoeken in hoeverre de amateurkunstenaars over cultureel kapitaal beschikken en hoe dat cultureel kapitaal tot stand is gekomen tijdens hun leven. De reden waarom het interessant is voor dit onderzoek is omdat de mate waarin een persoon over cultureel kapitaal beschikt ook invloed heeft op het wel of niet deelnemen aan amateurkunst. Dit kan via het gezin of de school zijn doorgegeven. Daarnaast is het interessant om te bekijken hoe vaak en naar welke disciplines de amateurkunstenaars zelf gaan kijken in hun vrije tijd. Het idee is dat er een positieve relatie bestaat tussen de amateurkunst die wordt beoefend en het soort voorstellingen dat men bezoekt. Dus als iemand dans amateur is dan is het waarschijnlijk dat degene ook vaker

dansvoorstellingen bezoekt. Hieronder staan de deelvragen en de hypotheses die vooraf opgesteld zijn en die betrekking hebben op dit onderwerp.

Deelvraag: wat is het verband tussen het wel of niet deelnemen aan cursussen en de kunstzinnige levensloop van de amateurkunstenaars?

Hypothese: een vorm van amateurkunst beoefenen is bevorderlijk voor de receptieve cultuurdeelname. Daarbij gaan dansers vaker naar dansvoorstellingen, theateramateurs vaker naar toneelvoorstellingen en beeldende amateurs vaker naar een museum.

Deelvraag: hoe sterk is het verband tussen het beoefenen van een bepaalde vorm van amateurkunst en de receptieve cultuurdeelname?

Hypothese: de mate waarin een amateurkunstenaar cultureel kapitaal bezit, verschilt per discipline. De beeldende amateurkunstenaar bezit meer cultureel kapitaal dan de dansamateurs en de theateramateurs.

4.15. Bezoek culturele instellingen en voorstellingen met de ouders

De respondenten is gevraagd hoe vaak per jaar hun ouders hen in hun jeugd (globaal vanaf 6 tot en met 18 jaar) meenamen naar culturele instellingen, voorstellingen en dergelijke. Hieronder worden de percentages en gemiddelden per groep weergegeven in tabel 15.

Tabel 16 bezoek met ouders

		Dans	Beeldend	Theater	Totaal
Theatervoorstelling (*)	Nooit	15,8%	40,0%	30,8%	29,0%
	minder dan 1x per jaar	24,8%	23,8%	26,4%	24,9%
	1-2 x per jaar	27,7%	24,8%	25,3%	25,9%
	3-4 x per jaar	16,8%	5,7%	14,3%	12,1%
	5 x per jaar of vaker	14,9%	5,7%	3,3%	8,1%
	Gemiddelde	2,90	2,13	2,33	2,45
Museum	Nooit	18,8%	33,3%	23,1%	25,3%
	minder dan 1x per jaar	24,8%	15,2%	18,7%	19,5%
	1-2x per jaar	32,7%	26,7%	27,5%	29,0%
	3-4x per jaar	12,9%	11,4%	19,8%	14,5%
	5x per jaar of vaker	10,9%	13,3%	11,0%	11,8%
	Gemiddelde	2,72	2,56	2,77	2,68
Bioscoop	Nooit	10,9%	33,3%	13,2%	19,5%
	minder dan 1x per jaar	9,9%	13,3%	25,3%	15,8%
	1-2x per jaar	26,7%	22,9%	31,9%	26,9%
	3-4x per jaar	24,8%	15,2%	19,8%	19,9%
	5x per jaar of vaker	27,7%	15,2%	9,9%	17,8%
	Gemiddeldes	3,49	2,66	2,88	3,01
Dansvoorstelling (*)	Nooit	37,6%	62,9%	58,2%	52,9%
	minder dan 1x per jaar	20,8%	18,1%	26,4%	21,5%
	1-2 x per jaar	21,8%	14,3%	13,2%	16,5%
	3-4 x per jaar	6,9%	1,9%	2,2%	3,7%
	5x per jaar of vaker	12,9%	2,9%	,0%	5,4%
	Gemiddeldes	2,37	1,64	1,59	1,87
Muziekvoorstelling	Nooit	26,7%	45,7%	38,5%	37,0%
	minder dan 1x per jaar	21,8%	19,0%	20,9%	20,5%
	1-2 x per jaar	26,7%	17,1%	23,1%	22,2%
	3-4 x per jaar	11,9%	5,7%	11,0%	9,4%
	5x per jaar of vaker	12,9%	11,4%	6,6%	10,4%
	Gemiddeldes	2,62	2,26	2,26	2,38
Bibliotheek (*)	Nooit	12,9%	32,4%	14,3%	20,2%
	minder dan 1x per jaar	5,0%	8,6%	2,2%	5,4%
	1-2 x per jaar	9,9%	7,6%	4,4%	7,4%
	3-4 x per jaar	8,9%	3,8%	6,6%	6,4%
	5x per jaar of vaker	63,4%	47,6%	72,5%	60,6%
	Gemiddeldes	4,05	3,26	4,21	3,82
Bezienswaardige gebouwen of monumenten (*)	Nooit	11,9%	26,7%	16,5%	18,5%
	minder dan 1x per jaar	9,9%	11,4%	7,7%	9,8%
	1-2 x per jaar	27,7%	26,7%	25,3%	26,6%
	3-4 x per jaar	18,8%	11,4%	19,8%	16,5%
	5 x per jaar of vaker	31,7%	23,8%	30,8%	28,6%
	Gemiddeldes	3,49	2,94	3,41	3,27

(*)=significant

Gezien over de gehele groep respondenten, valt op dat de meeste mensen (29%) nooit met hun ouders naar een theatervoorstelling, een muziekvoorstelling (37%) of een dansvoorstelling (52,9%) gingen, maar over het algemeen wel een tot twee keer per jaar naar het museum (29%) en de bioscoop (26,9%). De meeste mensen (60,6%) gingen vijf keer per jaar of vaker naar een bibliotheek met hun ouders. Bezienswaardige gebouwen en monumenten werden ook door veel mensen (28,6%) vijf keer per jaar of vaker bezocht met hun ouders.

De dans amateurs gingen in hun jeugd vaker met hun ouders dan de beeldende en de theater amateurs naar de bioscoop, naar dansvoorstellingen en naar bezienswaardige gebouwen en monumenten. De beeldende amateurs bezochten met hun ouders geen enkele culturele instelling of voorstelling vaker in vergelijking met de theater- en dansamateurs. Theater amateurs gingen vaker met hun ouders naar theater en naar de bibliotheek in vergelijking met de dans- en de beeldende amateurs. Deze verschillen hoeven niet af te hangen van de discipline die beoefend wordt, het kan ook van de leeftijd afhangen. De dansamateurs zijn gemiddeld 30 jaar en de beeldende amateurs zijn gemiddeld 53 jaar. Daarbij beginnen dansamateurs op een jongere leeftijd met dansen dus zij zullen meer in hun cultuurdeelname worden beïnvloed door hun ouders. Beeldende amateurs beginnen over het algemeen op latere leeftijd met hun amateurkunst dus het is daarmee waarschijnlijk dat hun ouders een minder grote rol spelen in hun cultuurdeelname in hun jeugd. De laatste decennia is de vrije tijd toegenomen en men maakt veel meer uitstapjes in de vrije tijd met het hele gezin dan dat men vroeger deed (SCP, 2004). Men was vroeger veel meer afhankelijk van de kerk en de gemeenschap en daar werden dan uitstapjes mee gedaan. Het is dus aannemelijk dat jongere mensen er veel vaker op uit trokken met hun ouders dan oudere mensen.

4.16. Factoranalyse cultureel kapitaal gezin

Om de variabelen van het bezoek met de ouders in de jeugd aan culturele instellingen en voorstellingen bij elkaar te bundelen en er een of meerdere sterke factoren van te maken die gebruikt kunnen worden in de regressieanalyse, is er een factoranalyse uitgevoerd met deze variabelen.

Tabel 17 factoren

	Cultureel kapitaal gezin
Theatervoorstelling	0,837
Dansvoorstelling	0,775
Museum	0,728
Bezienswaardige gebouwen of monumenten	0,715
Muziekvoorstelling	0,706
Bioscoop	0,655

Uit deze factoranalyse komt één component naar voren. Dit betekent dat deze component in voldoende mate alle variabelen vertegenwoordigt die gebruikt zijn voor deze factor analyse. Component 1 heeft een eigenvalue van 3,484 en verklaart 58,1% van de totale variantie. De variabele bibliotheek bezoek is niet gebruikt bij deze factor analyse omdat er anders twee componenten waren en waarvan er één met alleen de variabele bibliotheekbezoek was. Omdat een component waar maar één variabele in is vertegenwoordigd niet zo sterk is, is de variabele bibliotheek eruit gelaten.

4.17. Bezoek culturele instellingen en voorstellingen met de school

Er is aan de respondenten gevraagd hoe vaak ze met school (globaal van 6 tot en met 18 jaar) naar culturele instellingen en voorstellingen gingen. De enige variabele die significant verschilt tussen de groepen in tabel 18 is het bezoek aan bezienswaardige gebouwen en monumenten. Opvallend hierbij is dat de beeldende amateurs vaak nooit (41%) met school een bezienswaardig monument of gebouw bezochten, 43% van de dansamateurs 1-2 per jaar en 38,50% van de theater amateurs minder dan 1 keer per jaar.

Tabel 18 bezoek met school (*) =significant

		Dans	Beeldend	theater	Totaal
Museum	nooit	12,00%	30,50%	7,70%	17,20%
	< 1x per jaar	25,00%	28,60%	35,20%	29,40%
	1-2 x keer per jaar	50,00%	29,50%	48,40%	42,20%
	3-4 x per jaar	7,00%	5,70%	6,60%	6,40%
	5 x per jaar of vaker	6,00%	5,70%	2,20%	4,70%
	Gemiddelden	2,7	2,28	2,6	2,52
Theatervoorstelling	nooit	26,00%	35,20%	26,40%	29,40%
	minder dan 1x per jaar	26,00%	34,30%	38,50%	32,80%
	1-2 x per jaar	39,00%	21,90%	27,50%	29,40%
	3-4x per jaar	7,00%	5,70%	7,70%	6,80%
	5x per jaar of vaker	2,00%	2,90%	0,00%	1,70%
	Gemiddelden	2,33	2,07	2,16	2,19
Bioscoop	nooit	48,00%	64,80%	61,50%	58,10%
	minder dan 1x per jaar	32,00%	16,20%	26,40%	24,70%
	1-2 x per jaar	14,00%	11,40%	8,80%	11,50%
	3-4 x per jaar	4,00%	2,90%	2,20%	3,00%
	5x per jaar of vaker	2,00%	4,80%	1,10%	2,70%
	Gemiddelden	1,8	1,67	1,55	1,68
Dansvoorstelling	nooit	52,00%	63,80%	68,90%	61,40%
	minder dan 1x per jaar	26,00%	22,90%	22,20%	23,70%
	1-2 x per jaar	18,00%	11,40%	8,90%	12,90%
	3-4 x per jaar	1,00%	1,00%	0,00%	0,70%
	5 x per jaar of vaker	3,00%	1,00%	0,00%	1,40%
	Gemiddelden	1,77	1,52	1,4	1,57
Muziekvoorstelling	nooit	38,00%	43,80%	42,90%	41,60%
	minder dan 1x per jaar	29,00%	29,50%	27,50%	28,70%
	1-2 x per jaar	22,00%	17,10%	24,20%	20,90%
	3-4 x per jaar	7,00%	3,80%	4,40%	5,10%
	5 x per jaar of vaker	4,00%	5,70%	1,10%	3,70%
	Gemiddelden	2,1	1,98	1,93	2,01
Bibliotheek	nooit	31,00%	46,70%	36,30%	38,20%
	minder dan 1x per jaar	21,00%	15,20%	17,60%	17,90%
	1-2 x per jaar	16,00%	12,40%	15,40%	14,50%
	3-4 x per jaar	14,00%	2,90%	7,70%	8,10%
	5 x per jaar of vaker	18,00%	22,90%	23,10%	21,30%
	Gemiddelden	2,67	2,4	2,64	2,56
Bezienswaardige gebouwen of monumenten (*)	nooit	15,00%	41,00%	18,70%	25,30%
	minder dan 1x per jaar	24,00%	24,80%	38,50%	28,70%
	1-2 x per jaar	43,00%	20,00%	29,70%	30,70%
	3-4 x per jaar	12,00%	5,70%	9,90%	9,10%
	5x per jaar of vaker	6,00%	8,60%	3,30%	6,10%
	Gemiddelden	2,7	2,16	2,41	2,42

4.18. Factoranalyse school

Er is tevens een factoranalyse uitgevoerd met alle variabelen die gaan over het bezoek aan culturele instellingen en voorstellingen in de jeugd met de school. Dit is gedaan zodat er met een of meerdere sterke componenten een regressieanalyse uitgevoerd kan worden.

Tabel 19 component cultureel kapitaal school

	Cultureel kapitaal school
Theatervoorstelling	0,800
Museum	0,786
Muziekvoorstelling	0,762
Dansvoorstelling	0,750
Bezienswaardige gebouwen of monumenten	0,732
Bioscoop	0,689
Bibliotheek	0,677

Uit deze factoranalyse is een sterke component gekomen die cultureel kapitaal school wordt genoemd. De Eigen value van deze component is 3,868. De verklaringskracht van deze component is 55,262%. Deze component en de component die het cultureel kapitaal in het gezin representeert, worden gebruikt in de regressieanalyse. De variabelen die gaan over het cultureel kapitaal thuis en op school zijn de factoranalyses gebundeld tot twee sterke componenten in plaats van meerdere, losse variabelen. Op die manier is er een grotere kans dat er bij de regressieanalyse significante verschillen worden gevonden tussen de verschillende groepen amateurkunstenaars.

4.19. Bezoek culturele instellingen door personen zelf

In tabel 20 is te zien dat de variabelen museum, theater, bioscoop en dansbezoek significant zijn. Gezien over de hele groep respondenten bezoekt 33,3% vijf keer per jaar of vaker een museum, 28,4% bezoekt een tot twee keer per jaar een theatervoorstelling, 45,2% bezoekt vijf keer per jaar of vaker een bioscoop en 23,8% van de mensen gaat minder dan een keer per jaar naar een dansvoorstelling. De verwachting is dat de mensen die bijvoorbeeld dans beoefenen als vrijetijdsbesteding, ook vaker naar dansvoorstellingen zullen gaan kijken. De dansamateurs gaan redelijk vaak naar de bioscoop. Ze gaan ook vaker naar dansvoorstellingen dan de theater- en de beeldende amateurs. Van de dansamateurs gaat 27% drie tot vier keer per jaar naar een dansvoorstelling, en ook 27% zelfs vijf keer per jaar of vaker naar dansvoorstellingen tegenover 6,5% van de beeldende amateurs die vijf keer per jaar of vaker naar dans gaat en de theateramateurs

waarvan 1,4% vijf keer per jaar of vaker naar dans gaat. De beeldende amateurs gaan vaker dan de theater- en de dansamateurs naar musea. De theateramateurs gaan vaak naar de bioscoop en naar theatervoorstellingen. Ze gaan vaker naar theatervoorstellingen als de beeldende en de dansamateurs. Het is opvallend dat de dans- en de theateramateurs gemiddeld drie tot vier keer per jaar naar de bioscoop gaan en dat de andere disciplines minder vaak worden bezocht. De bioscoop is dus veruit de populairste culturele instelling die wordt bezocht door de theater- en dansamateurs.

Tabel 20 bezoek culturele instellingen procentueel (*)= significant

		dans	beeldend	theater	Totaal
Museum (*)	nooit	14%	2,8%	4,1%	7,1%
	minder dan 1x per jaar	23%	1,9%	23%	14,9%
	1-2 x per jaar	28%	26,9%	29,7%	28%
	3-4 x per jaar	11%	19,4%	20,3%	16,7%
	5x per jaar of vaker	24%	49,1%	23%	33,3%
	Gemiddelden	3,08	4,1	3,35	3,54
Theatervoorstelling (*)	nooit	7%	13%	2,7%	8,2%
	minder dan 1x per jaar	18 %	15,7%	10,8%	15,2%
	1-2 x per jaar	35%	27,8%	20,3%	28,4%
	3-4 x per jaar	20%	22,2%	27%	22,7%
	5x per jaar of vaker	20%	21,3%	39,20%	25,5%
	Gemiddelden	3,28	3,23	3,89	3,42
Bioscoop (*)	nooit	4%	14,8%	2,7%	7,8%
	minder dan 1x per jaar	3%	13,9%	2,7%	7,1%
	1-2 x per jaar	16%	21,3%	10,8%	16,7%
	3-4 x per jaar	21%	16,7%	25,7%	20,6%
	5x per jaar of vaker	56%	33,3%	58,1%	47,9%
	Gemiddelden	4,22	3,4	4,34	3,94
Dansvoorstelling (*)	nooit	11%	28,7%	28,4%	22,30%
	minder dan 1x per jaar	14%	28,7%	29,7%	23,8%
	1-2 x per jaar	21%	21,3%	24,3%	22%
	3-4 x per jaar	27%	14,8%	16,2%	19,5%
	5x per jaar of vaker	27%	6,5%	1,4%	12,4%
	Gemiddelden	3,45	2,42	2,32	2,76
Muziekvoorstelling	nooit	13%	10,2%	10,8%	11,3%
	minder dan 1x per jaar	15%	19,4%	16,2%	17%
	1-2 x per jaar	21%	26,9%	29,7%	25,5%
	3-4 x per jaar	23%	17,6%	25,7%	21,6%
	5x per jaar of vaker	28%	25,9%	17,6%	24,5%
	Gemiddelden	3,38	3,3	3,23	3,31

		dans	beeldend	theater	Totaal
Bibliotheek	nooit	23,2%	23,1%	25,7%	23,8%
	minder dan 1x per jaar	6,1%	6,5%	17,6%	9,3%
	1-2x per jaar	21,2%	9,3%	9,5%	13,5%
	3-4 x per jaar	9,1%	6,5%	9,5%	8,2%
	5 x per jaar of vaker	40,4%	54,6%	37,8%	45,2%
	Gemiddelden	3,37	3,63	3,16	3,42
Bezienswaardige gebouwen of monumenten	nooit	8%	4,6%	5,4%	6%
	minder dan 1x per jaar	15%	8,3%	12,2%	11,7%
	1-2 x per jaar	24%	13,9%	17,6%	18,4%
	3-4 x per jaar	17%	21,3%	17,6%	18,8%
	5 x per jaar of vaker	36%	51,9%	47,3%	45%
	Gemiddelden	3,58	4,07	3,89	3,85

4.20. Factoranalyse cultureel bezoek respondent

Er is een factoranalyse uitgevoerd met alle variabelen die te maken hebben met het huidige bezoek aan culturele instellingen en voorstellingen door de respondenten zelf. Dit heeft als reden om de variabelen te bundelen tot een of meer sterke componenten die gebruikt kunnen worden bij de regressieanalyse.

Tabel 21 componenten

	Component	
	Erfgoed	Podiumkunsten
Museum	0,863	0,071
Bezienswaardige gebouwen of monumenten	0,733	0,276
Bibliotheek	0,45	-0,014
Bioscoop	-0,201	0,733
Dansvoorstelling	0,118	0,717
Theatervoorstelling	0,359	0,607
Muziekvoorstelling	0,463	0,596

Hierboven is te zien dat er twee componenten te onderscheiden zijn. De eerste component is het sterkst met een Eigen value van 2,558 en een verklaringskracht van 36,55%. De tweede component

heeft een eigen value van 1,18 en een R^2 van 16,854%. Samen verklaren de beide componenten 53,40% van de variantie.

Component 1 bevat de variabele museumbezoek en het bezoek aan bezienswaardige monumenten en gebouwen en daarom heet deze component erfgoed. De tweede component bevat alle podiumkunst vormen zoals muziek, dans en theatervoorstellingen. Bioscoopbezoek valt daar niet echt onder maar de component heet toch podiumkunsten.

4.21. Aantal uren kunstvakken lagere en middelbare school

Tabel 22 aantal uren kunstvakken procentueel

		dans	beeldend	theater	Totaal
Kunstvakken lagere school	Nee	20,0%	37,0%	38,5%	31,8%
	ja, minder dan 1 uur per week	9,0%	23,1%	14,3%	15,7%
	ja, 1-2 uur per week	49,0%	36,1%	38,5%	41,1%
	ja, 3-4 per week	17,0%	1,9%	7,7%	8,7%
	ja, meer dan 4 uur per week	5,0%	1,9%	1,1%	2,7%
	Gemiddeldes	2,78	2,08	2,19	2,35
Kunstvakken middelbare school	nee	10,0%	17,6%	14,3%	14,0%
	ja, minder dan 1 uur per week	6,0%	13,0%	11,0%	10,0%
	ja, 1-2 uur per week	41,0%	51,9%	47,3%	46,8%
	ja, 3-4 uur per week	33,0%	14,8%	22,0%	23,1%
	ja, meer dan 4 uur per week	10,0%	2,8%	5,5%	6,0%
	Gemiddeldes	3,27	2,72	2,93	2,97

(niet significant)

Van het totaal aantal respondenten kreeg 31,8% nooit kunstvakken op de lagere school, 41,1% kreeg een tot twee uren per week kunstvakken op de lagere school en 15,7% kreeg minder dan 1 uur per week een kunstvak op de lagere school. Van het totaal aantal respondenten kreeg 46,8% een tot twee uur per week een kunstvak op de middelbare school, 23,1% kreeg drie tot vier uren per week een kunstvak op de middelbare school en 14% kreeg nooit kunstvakken op de middelbare school.

De dansamateurs hebben de meeste uren aan kunstvakken gehad zowel op de lagere als op de middelbare school. De theateramateurs komen daarna en tenslotte de beeldende amateurs, die de minste aantal uren kunstvakken hebben gehad zowel op de lagere als op de middelbare school.

Tabel 23 gemiddeldes

tot welke groep behoort respondent	Kunsvakken lagere school	Kunsvakken middelbare school
dans	2,78	3,27
beeldend	2,08	2,72
theater	2,19	2,93
Totaal	2,35	2,97

Niet significant

4.22. Verbanden tussen verschillende soorten amateurkunst, achtergrondkenmerken en cultureel kapitaal

In deze paragraaf worden er causale analyses uitgevoerd met de verschillende soorten amateurs, hun achtergrondkenmerken en hun cultureel kapitaal om erachter te komen wie de verschillende amateurs zijn en wat bepaalt op welke wijze zij hun amateurkunst beoefenen. Voor dit onderzoek is het belangrijk om erachter te komen hoe het profiel van de verschillende soorten amateurs eruit ziet. De verschillende respondenten zijn eerst onderverdeeld in drie groepen. Er is een groep SKVR cursisten gemaakt, een groep cursisten die elders een cursus volgt en tenslotte een groep amateurkunstenaars die geen les of cursus volgen en die alleen, in informeel verband met anderen, of bij een vereniging hun amateurkunst uitoefenen. Om erachter te komen welke achtergrondkenmerken en motivaties de verschillende groepen hebben, is er een multinominale logistische regressie uitgevoerd. Als referentiecategorie wordt de groep die elders les volgt gebruikt. Daarmee worden de andere twee groepen vergeleken. Er is ten eerste een analyse uitgevoerd met alleen de motieven om amateurkunst te volgen en de motieven om les te volgen, waar eerst een factoranalyse mee gedaan is. Vervolgens is er een analyse uitgevoerd met alle indicatoren van cultureel kapitaal, waar ook eerst factoren van zijn gemaakt door middel van een factoranalyse. Tenslotte is er een analyse uitgevoerd met alle achtergrondkenmerken zoals geslacht, inkomen, wijk, hoogst genoten opleiding, bruto gezinsinkomen en geloof. De wijken zijn eerst omgevormd tot dummies om de nominale variabele "wijk" toch mee te kunnen nemen in het model. De variabele geloof is omgevormd tot twee categorieën, namelijk de groep die wel ergens in geloven en de groep die dat niet doet. Dit is gedaan omdat maar eenderde van de respondenten had ingevuld dat ze ergens in geloofde, twee derde van de respondenten heeft aangegeven geen geloof te hebben. Het is dan niet mogelijk om verschillende religies onderling statistisch te onderscheiden vanwege de kleine aantallen gelovigen per categorie die resteren.

4.23. Regressie cursuscategorie versus motieven algemeen

Tabel 24 effect van de algemene motieven op de cursuscategorie

cursuscategorie		B	Sig.	Exp(B)
SKVR	Intercept	1,224	0,000	
	Intellectuele schaal (*)	0,560	0,000	1,750
	Sociale schaal	0,226	0,188	1,253
	Prikkels vermijden schaal	0,059	0,728	1,006
geen les/cursus	Intercept	0,469	0,016	
	Intellectuele schaal (*)	0,885	0,000	2,423
	Sociale schaal (*)	-0,317	0,084	0,728
	Prikkels vermijden schaal	0,054	0,775	1,056
a. De referentie categorie is: cursus elders.				

((*)=Significant=0,01)

In de tabel 24 zijn de uitkomsten van de regressieanalyse te vinden die zijn uitgevoerd met de componenten van de algemene motieven om een vorm van amateurkunst te beoefenen die zijn verkregen met behulp van de factoranalyse. De intellectuele schaal heeft een significant positief effect voor de groepen die bij de SKVR een cursus volgen en bij de mensen die helemaal geen cursus volgen. Dit betekent dat er verschillen zijn tussen de groepen wat betreft de intellectuele motieven, dit zijn motieven zoals 'om creatief bezig te zijn' en 'om nieuwe dingen te ontdekken'.

De groep mensen die helemaal geen cursus volgt scoort hoger op de intellectuele component (B=0,885). Voor deze groep zijn de intellectuele motieven meer van belang bij het beoefenen van een vorm van amateurkunst in hun vrije tijd dan voor de cursisten die elders een cursus volgen. Als we de grens van significantie verleggen van 0,05 naar 0,1 -wat bij dit onderzoek geen vreemd idee is omdat dit onderzoek maar een kleine groep respondenten heeft en daardoor kunnen veel uitslagen niet significant zijn, dan is het effect van de sociale schaal ook significant bij de groep die geen les of cursus volgt. Deze groep scoort negatief op de sociale schaal, B=-0,317, wat betekent dat deze groep minder sociale motieven heeft om een vorm van amateurkunst te beoefenen. Dit is logisch omdat de groep er niet voor kiest om een cursus te volgen met anderen, dat kan betekenen dat ze minder in het sociale deel van het volgen van een cursus geïnteresseerd zijn.

De SKVR groep heeft ook een hogere, significantie score op de intellectuele schaal (B=0,560). Ze zullen een vorm van amateurkunst beoefenen om intellectuele motieven. Maar het effect is

minder hoog dan bij de groep die geen cursus en of les volgt. Dus de SKVR cursisten zullen naast het feit dat ze een amateukunst beoefenen om intellectuele motieven, dit ook nog doen om andere motivaties.

4.24. Regressie cursuscategorie versus motieven les

Tabel 25 effect van de motieven om les te volgen op de cursuscategorie

cursuscategorie ^a		B	Sig.	Exp(B)
Skvr	Intercept	1,354	0,00	
	Sociale schaal	0,256	0,176	1,291
	Competatieve schaal	-0,082	0,649	0,921
	Technische schaal	-0,144	0,381	0,866
Geen les/cursus	Intercept	0,454	0,031	
	Sociale schaal (*)	-0,482	0,021	0,618
	Competatieve schaal	0,293	0,165	1,341
	Technische schaal	-0,002	0,989	0,998
a. De referentie categorie is: cursus elders.				

(*)=significant

Bovenstaande tabel 25 geeft de regressieanalyse weer tussen de groepen SKVR cursisten, mensen die elders een cursus volgen en mensen die helemaal geen cursus volgen en de componenten die uit de factoranalyse zijn gekomen met de motieven om les te volgen in de amateurkunst die men beoefent. De enige component die significant is tegenover de andere groepen, is de sociale schaal bij de groep die geen les of cursus volgt. De B is hier ook -0,482, wat betekent dat de groep die geen les volgt een negatieve score op de sociale schaal heeft ten opzichte van de mensen die elders een cursus volgen. Het sociale aspect is voor de groep die geen les of cursus volgt op dit moment, maar die dat vroeger misschien wel hebben gedaan, minder van belang dan voor de groepen die wel les of een cursus volgen. De andere motieven hebben geen significante effecten op het behoren tot een van de groepen. Dit betekent dat er tussen de drie groepen nauwelijks verschillen zitten als het gaat

om motieven om een cursus of les te volgen in de vorm van amateurkunst die men beoefent.

4.25. Regressieanalyse invloed cultureel kapitaal op cursuscategorie

Tabel 26 effect van cultureel kapitaal op de cursuscategorie

cursuscategorie ^a		B	Sig.	Exp(B)
skvr	Intercept	1,146	0,00	
	CK_school	-0,183	0,336	0,833
	CK_gezin	0,119	0,544	1,127
	CK_zelf_receptief	0,084	0,607	1,087
	CK_zelf_podium	0,137	0,434	1,147
geen les/cursus	Intercept	0,233	0,220	
	CK_school	0,113	0,601	1,119
	CK_gezin	-0,176	0,442	0,839
	CK_zelf_receptief	0,229	0,222	1,258
	CK_zelf_podium	-0,077	0,700	0,926
a. De referentie categorie is: cursus elders.				

CK= cultureel kapitaal

De resultaten van de regressieanalyse met de componenten die gemaakt zijn van de variabelen die met cultureel kapitaal te maken hebben staan hierboven. Er zijn eerst componenten gemaakt van het cultureel bezoek met de ouders en school en het huidige cultureel bezoek van de respondenten. Die componenten zijn gebruikt voor deze regressieanalyse. Hierbij is geen enkel effect significant te noemen ten aanzien van de drie verschillende groepen respondenten. Dit betekent dat er geen significante verschillen zijn tussen de drie verschillende groepen respondenten en dat ze een vrij eenduidig profiel hebben wat cultureel kapitaal betreft. Ze hebben globaal allemaal ongeveer evenveel cultureel kapitaal tijdens hun leven opgebouwd.

Ook als de componenten cultureel kapitaal school, cultureel kapitaal gezin en cultureel kapitaal zelf apart van elkaar opgenomen worden in de regressieanalyse zijn er geen significante verschillen te vinden tussen de drie verschillende groepen. Het significantie niveau wordt dan wel iets lager, maar het nadert bij lange na niet het significantie niveau van 0,1 wat in dit onderzoek gehanteerd wordt.

4.26. Regressie cursuscategorie op achtergrondkenmerken

Tabel 27 effect van achtergrondkenmerken op de cursuscategorie

cursuscategorie		B	Sig.	Exp(B)
SKVR	gelovig	-0,099	0,774	0,906
	wijk_hillegersberg	0,846	0,522	2,331
	wijk_noord	-0,087	0,926	0,917
	wijk_overig	-0,993	0,28	0,371
	wijk_buitenrdam	-0,21	0,809	0,811
	wijk_centrum	0,409	0,709	1,505
	wijk_kracro	-0,61	0,511	0,543
	wijk_delfshaven	-0,774	0,395	0,461
	wijk_pr.alexander	-1,461	0,105	0,232
	Leeftijd	0,002	0,866	1,002
	Bruto_gezinsinkomen	0,048	0,639	1,049
	Geslacht	0,197	0,588	1,218
	Hoogst genoten opleiding	0,179	0,324	1,196
	Geen les/cursus	gelovig	-0,533	0,176
wijk_hillegersberg		0,622	0,65	1,863
wijk_noord		-0,888	0,392	0,411
wijk_overig		-1,192	0,228	0,304
wijk_buitenrdam		-0,39	0,675	0,677
wijk_centrum		0,478	0,681	1,613
wijk_kracro		-1,075	0,289	0,341
wijk_delfshaven		-1,098	0,269	0,334
wijk_pr.alexander		-1,57	0,106	0,208
Leeftijd		0,013	0,259	1,013
Bruto gezinsinkomen		0,017	0,879	1,018
Geslacht		-0,564	0,147	0,569
Hoogst genoten opleiding		-0,035	0,856	0,966
a. de referentiecategorie is: cursus elders.				

Hierboven is te zien in hoeverre de achtergrondkenmerken van invloed zijn op de verschillende groepen amateurkunstenaars. Geen enkel achtergrondkenmerk is significant, er zijn dus geen significante verschillen te vinden tussen de drie verschillende groepen amateurkunstenaars. Dit betekent dat alle groepen hetzelfde soort profiel hebben. Ook als we de wijken, die veel

vrijheidsgraden innemen, weglaten, vinden we geen significante effecten van leeftijd, hoogst genoten opleiding, bruto gezinsinkomen, geslacht en geloof.

Tabel 28 effect van achtergrondkenmerken op cursuscategorie zonder de variabele wijken

cursuscategorie ^a		B	Sig.	Exp(B)
skvr	Intercept	-0,699	0,562	
	gelovig	-0,148	0,654	0,863
	V19	-0,002	0,828	0,998
	V20	0,111	0,241	1,117
	V21	0,245	0,490	1,278
	V22	0,245	0,151	1,278
geen les/cursus	Intercept	0,685	0,594	
	gelovig	-0,552	0,143	0,576
	V19	0,009	0,390	1,009
	V20	0,087	0,411	1,091
	V21	-0,511	0,179	0,6
	V22	0,015	0,935	1,015

Een voorlopige conclusie van deze analyses is dat het nauwelijks kan worden voorspeld of en hoe men les volgt in de amateurkunst die men beoefent kan nauwelijks worden voorspeld met behulp van de hier gebruikte achtergrondkenmerken en motieven. Het lijkt meer een kwestie van sociabiliteit te zijn dan van cultureel kapitaal of andere culturele of sociale factoren.

Hoofdstuk 5 Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk zal er inzicht worden gegeven in hoeverre de onderzoeksvraag beantwoord kan worden. Dit gebeurt aan de hand van de deelvragen. Vervolgens zullen de hypotheses worden besproken.

De onderzoeksvraag luidt: *wat is de motivatie van volwassen amateurkunstenaars in Rotterdam om een vorm van amateurkunst te beoefenen en om wel of niet deel te nemen aan cursussen?*

Deelvraag 1: welke achtergrondkenmerken hebben de deelnemers en niet-deelnemers aan de cursussen?

De deelnemers aan cursussen en de niet-deelnemers aan cursussen hebben ongeveer dezelfde achtergrondkenmerken. De meeste mensen zijn hoogopgeleid en hebben een HBO of WO opleiding gevolgd. De meeste mensen hebben een modaal of hoger bruto gezinsinkomen. Er zijn in het algemeen meer vrouwen dan mannen die een vorm van amateurkunst beoefenen. De meeste mensen zijn van Nederlandse afkomst en hebben ook ouders die in Nederland geboren zijn. De gemiddelde leeftijd van de amateurs is 41 jaar, maar dat verschilt sterk per discipline. De dansamateurs zijn de jongste deelnemers en de beeldende amateurs zijn de oudste deelnemers, de theateramateurs zitten daar tussenin. De meeste mensen hebben aangegeven zich niet bij geloofsgemeenschap aangesloten te hebben.

Hypothese 1: deelnemers aan cursussen zijn hoogopgeleid, relatief vaak vrouw en wonen veelal in de betere wijken van Rotterdam.

Deze hypothese is getoetst en klopt. De meeste deelnemers aan cursussen zijn hoogopgeleid, er zijn meer vrouwen dan mannen die deelnemen aan een cursus en ze wonen veelal in de betere wijken van Rotterdam zoals Hillegersberg en Kralingen-Crooswijk.

Deelvraag 2: wat zijn motieven van mensen om amateurkunst te beoefenen?

Gezien over de gehele groep respondenten is het motief om creatief bezig te zijn het voornaamste motief om een vorm van amateurkunst te beoefenen. Ook vinden de meeste mensen de motieven om te ontspannen, om mooie dingen te maken en om nieuwe dingen te ontdekken vaak van toepassing. Mensen beoefenen voornamelijk een amateurkunst vanuit intellectuele en prikkels vermijdende motieven. Ze beoefenen de amateurkunst in het algemeen minder om sociale motieven. De dansamateurs vinden vooral de motieven 'om te ontspannen', 'om creatief bezig te zijn' en 'voor de gezelligheid' op zichzelf van toepassing. De groep beeldende amateurs vindt de motieven 'om creatief bezig te zijn', 'om nieuwe dingen te ontdekken', 'om mijn fantasie te

prikkelen' en 'om mooie dingen te maken' vooral op zichzelf van toepassing. De groep theater amateurs vind de motieven 'om creatief bezig te zijn', 'om nieuwe dingen te ontdekken' en 'om te ontspannen' voornamelijk op zichzelf van toepassing. Er komen drie schalen van de theorie van Beard en Ragheb terug in de motieven om een vorm van amateurkunst te beoefenen. In het algemeen, gezien over de gehele groep respondenten, beoefent men een vorm van amateurkunst om sociale, intellectuele en prikkels vermijdende motieven. De intellectuele motieven scoren het hoogst. Men beoefent een vorm van amateurkunst omdat ze nieuwe dingen willen leren, nieuwe dingen willen ontdekken, willen leren hoe ze dingen moeten maken, het fijn vinden om te fantaseren en te onderzoeken

Hypothese 2: over het algemeen beoefenen amateurkunstenaars een vorm van amateurkunst vanwege de sociale aspecten en omdat ze er voldoening uit halen, technische en artistieke ambities zijn over het algemeen minder van belang.

Deze hypothese klopt gedeeltelijk. Het sociale aspect kwam wel naar voren, maar in mindere mate dan van tevoren gedacht werd. Mensen die les volgen in de amateurkunst die ze beoefenen, doen dit ook wel vanwege het sociale aspect maar vooral vanwege de voldoening die ze er zelf uithalen. Ze hebben vooral intellectuele motieven zoals 'ik wil graag creatief bezig zijn' maar ook technische aspecten spelen een grote rol, ze willen bijvoorbeeld graag beter worden in de amateurkunst die ze beoefenen. De mensen die geen cursus volgen maar die wel een vorm van amateurkunst beoefenen, doen dit nog vaker vanwege intellectuele, technische en artistieke motieven en ambities.

Deelvraag 3: wat zijn de motivaties van de participanten om een cursus te volgen in de amateurkunst die ze beoefenen?

De meeste mensen vonden de volgende motieven vooral van toepassing op zichzelf bij de vraag welke motivaties men heeft om een cursus of les te volgen in de amateurkunst die men beoefent: 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om mijn kwaliteiten en talenten op dit gebied te ontdekken' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. Grofweg zijn er drie soorten motieven te onderscheiden: de sociale, de competitieve en de technische motieven. De dansamateurs scoren hoog op de motieven; 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om actief ergens mee bezig te zijn' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. De beeldende amateurs hebben hoge scores op de motieven; 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied' en 'om nieuwe methoden en technieken te leren'. De theateramateurs scoren gemiddeld hoog op de motieven 'om mijn technische vaardigheden te verbeteren', 'om beter te worden', 'om nieuwe methoden en technieken te leren' en 'om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied'.

Hypothese 3: deelnemers nemen deel aan cursussen vanwege het sociale aspect en omdat ze iets willen bijleren.

Het sociale aspect is minder naar voren gekomen in dit onderzoek dan gedacht. Dit kan allerlei redenen hebben. Er kunnen de verkeerde vragen zijn gesteld, of mensen hebben sociaal wenselijke antwoorden ingevuld. Zo is er bijvoorbeeld niet gevraagd naar de burgerlijke staat van mensen. Als alleenstaanden bijvoorbeeld vaker cursussen volgen, kun je wellicht een voorzichtige conclusie trekken dat het sociale motief wel degelijk meespeelt, ook als men dat niet direct zelf aangeeft. Maar die vraag is niet gesteld in dit onderzoek dus we kunnen er nu niet achter komen of mensen sociaal wenselijke antwoorden hebben ingevuld. Er is wel uit dit onderzoek naar voren gekomen dat mensen een cursus of les volgen omdat ze iets willen bijleren en het sociale aspect speelt ook mee, hoewel minder dan van tevoren gedacht werd.

Deelvraag 4: wat is de motivatie van de niet-deelnemers om geen deel te nemen aan een cursus bij bijvoorbeeld de SKVR?

De hoogste scores hebben de motieven 'ik volg geen cursus omdat ik de cursussen te duur vind', 'ik ben tevreden over mij niveau' en 'ik heb geen tijd om een cursus te volgen'. Verder is het erg lastig om achter de beweegredenen te komen waarom mensen geen cursus of les volgen. De motieven die in de enquête zijn aangevoerd, waren voor de meeste mensen nauwelijks van toepassing. Men kon ook nog zelf een andere reden invullen maar daar kwam ook niet zoveel uit. Een overzicht van die redenen is te vinden in de bijlage, Tabel A4. Tevens hebben veel mensen de vraag in de enquête die over dit onderwerp ging, opgevat als 'waarom volgt u geen cursus bij de SKVR', terwijl de bedoeling van de vraag was om te achterhalen welke motieven mensen hebben waarom ze in het algemeen geen behoefte hebben aan een cursus, bij welke lesinstelling dan ook.

Hypothese 4: Veel amateurkunstenaars nemen niet deel aan een cursus omdat ze in andere verbanden hun hobby uitoefenen of omdat ze het idee hebben dat ze bij een cursus niets kunnen bijleren.

Deze hypothese klopt voor een gedeelte. Het is inderdaad zo dat mensen die geen cursus volgen vaak in een ander verband hun hobby uitoefenen. Vooral bij de disciplines theater en dans is dit van toepassing. Bij deze disciplines is het namelijk vaak zo dat er meerdere mogelijkheden zijn om je amateurkunst in georganiseerd verband te beoefenen. Er zijn bijvoorbeeld verenigingen en clubs die die mogelijkheid bieden. Theater en dans wordt vaak voornamelijk in een georganiseerd verband beoefend. Het is dus lang niet altijd zo dat deze mensen niets kunnen of willen bijleren want bij die verenigingen en clubs zijn er ook tal van mogelijkheden om veel bij te leren. Zo wordt er bijvoorbeeld weleens iemand uitgenodigd om een workshop te geven. Bij beeldende amateurs geldt het misschien

wel vaker dat ze 'uitgeleerd' zijn bij de cursussen. Ze zoeken wellicht meer uitdaging of inspiratie dan dat ze bij een cursus vinden. Maar helaas konden de motieven van mensen om geen cursus of les te volgen in de amateurkunst die ze beoefenen, niet helemaal achterhaald worden in dit onderzoek.

Deelvraag 5: wat is het verband tussen het wel of niet deelnemen aan cursussen en de kunstzinnige levensloop van de amateurkunstenaars?

Er zijn niet zoveel verschillen gevonden tussen de groep SKVR cursisten, de groep cursisten die elders een cursus volgen en de groep amateurkunstenaars die geen les of cursus volgen en die alleen, in informeel verband met anderen of bij een vereniging hun amateurkunst uitoefenen. De drie groepen hebben eigenlijk eenzelfde soort profiel wat betreft cultureel kapitaal.

Hypothese 5: de mate waarin een amateurkunstenaar cultureel kapitaal bezit, verschilt per discipline. De beeldende amateurkunstenaar bezit meer cultureel kapitaal dan de dansamateurs en de theateramateurs.

Deze hypothese klopt niet helemaal. Er zijn namelijk niet zoveel verschillen gevonden tussen de groep SKVR cursisten, de groep cursisten die elders een cursus volgen en de groep amateurkunstenaars die geen les of cursus volgen en die alleen, in informeel verband met anderen of bij een vereniging hun amateurkunst uitoefenen. De drie groepen hebben eigenlijk eenzelfde soort profiel wat betreft cultureel kapitaal. Ze beschikken allemaal over redelijk veel cultureel kapitaal. Maar er zijn wel een paar verschillen gevonden tussen de verschillende disciplines. De dansamateurs gingen in hun jeugd in het algemeen vaker met hun ouders naar culturele instellingen en voorstellingen dan de beeldende en de theateramateurs. Maar, deze verschillen hoeven niet af te hangen van de discipline die beoefend wordt, het hangt waarschijnlijk samen met de leeftijd van de verschillende amateurkunstenaars. De dansamateurs zijn gemiddeld 30 jaar en de beeldende amateurs zijn gemiddeld 53 jaar. Daarbij beginnen dansamateurs op jongere leeftijd met dansen, dus zij zullen meer in hun cultuurdeelname worden beïnvloed door hun ouders. Beeldende amateurs beginnen over het algemeen op latere leeftijd met hun amateurkunst, dus het is daarmee waarschijnlijk dat hun ouders een minder grote rol spelen in hun cultuurdeelname in hun jeugd. Er zijn ook significante verschillen gevonden tussen de drie disciplines en het bezoek aan culturele instellingen en voorstellingen met de school. Daarbij gingen de dansamateurs vaker in hun jeugd met school naar culturele instellingen en voorstellingen dan de beeldende en de theateramateurs, hier heeft de leeftijd waarschijnlijk weer dezelfde invloed als hierboven beschreven is. Daarbij hebben de dansamateurs ook de meeste uren aan kunstvakken gekregen, zowel op de lagere als op de middelbare school, dit verschil is wederom aan de leeftijdsverschillen tussen de verschillende

disciplines toe te schrijven aangezien er de laatste tijd veel meer kunstvakken op de scholen wordt gegeven dan vroeger.

Deelvraag 6: hoe sterk is het verband tussen het beoefenen van een bepaalde vorm van amateurkunst en receptieve cultuurdeelname?

De verwachting was dat de mensen die bijvoorbeeld dans beoefenen als vrijetijdsbesteding ook vaker naar dansvoorstellingen zullen gaan kijken. De dansamateurs gaan vaker naar dansvoorstellingen dan de theater- en de beeldende amateurs. Van de dansamateurs gaat 54% drie tot vijf keer per jaar of vaker naar dansvoorstellingen tegenover 6,5% van de beeldende amateurs die vijf keer per jaar of vaker naar dans gaat en de theateramateurs die 1,4% vijf keer per jaar of vaker naar dans gaat. De beeldende amateurs gaan vaker dan de theater- en de dansamateurs naar musea en naar bezienswaardige gebouwen en monumenten. De theateramateurs gaan vaak naar de bioscoop, theatervoorstellingen en naar bezienswaardige gebouwen en monumenten. Ze gaan daarbij vaker naar theatervoorstellingen als de beeldende en de dansamateurs.

Hypothese 6: Een vorm van amateurkunst beoefenen is bevorderlijk voor de receptieve cultuurdeelname. Daarbij gaan dansers vaker naar dansvoorstellingen, theateramateurs vaker naar toneelvoorstellingen en beeldende amateurs vaker naar een museum.

Deze hypothese klopt. In dit onderzoek is aangetoond dat dansamateurs vaker dan de andere twee soorten amateurs naar dansvoorstellingen gaan en dat theateramateurs vaker naar toneelvoorstellingen gaan en dat beeldende amateurkunst vaker musea bezoeken. Maar de respondenten in dit onderzoek beschikken allemaal over redelijk veel cultureel kapitaal dus het is de vraag of ze ook niet vaak kunst en cultuur zullen bezoeken als ze geen amateurkunst zouden beoefenen. Misschien dat de dansamateurs bijvoorbeeld minder vaak naar dans zouden gaan als ze zelf niet zouden dansen, maar dat is nu niet bekend. Dit zou wellicht nader onderzocht kunnen worden in een vervolgonderzoek.

Samengevat is het antwoord op de onderzoeksvraag; “wat is de motivatie van volwassen amateurkunstenaars in Rotterdam om een vorm van amateurkunst te beoefenen en om wel of niet deel te nemen aan cursussen?” dat volwassen amateurkunstenaars in Rotterdam een vorm van amateurkunst beoefenen om sociale, intellectuele en prikkels vermijdende motivaties, ze gaan vooral een vorm van amateurkunst volgen omdat ze creatief bezig willen zijn. Ze gaan les volgen vanwege competitieve, sociale of technische motieven, ze nemen vooral les om beter te worden in de amateurkunst die ze beoefenen. De mate waarin iemand over cultureel kapitaal beschikt en de

achtergrondkenmerken die zijn genoemd in dit onderzoek is van grote invloed op waarom iemand amateurkunst gaat beoefenen en waarom iemand daarin besluit les te nemen. Maar het kan nauwelijks worden voorspeld of en hoe men les gaat volgen in de amateurkunst die men beoefent met behulp van de hier gebruikte achtergrondkenmerken en motieven. Het lijkt meer een kwestie van sociabiliteit te zijn dan van cultureel kapitaal of andere culturele of sociale factoren.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat de kans dat iemand een vorm van amateurkunst beoefent groter is als een persoon hoog opgeleid is, van Nederlandse afkomst is, een hoog inkomen heeft, vrouw is, in de betere wijken van Rotterdam woont, ongeveer 41 jaar, niet gelovig is en beschikt over redelijk veel cultureel kapitaal.

Literatuur

Amateurkunstbeleid OK. Een handreiking voor gemeenten. 2008.

Beard J.G & Ragheb M.G. Measuring Leisure Motivation. 1983. *Journal of Leisure Research* vol 15 (3) 219-228.

Knulst, W. De Haan, J. *Het bereik van de kunsten.* 2000. Den Haag, SCP.

Nagel, I.2004. *Cultuurdeelname in de levensloop.* Proefschrift. Universiteit Utrecht/ICS

Stebbins. R.A. 1979. *Amateurs, on the margin between work and leisure.* Londen/Beverly Hills, Sage Publications.

Stebbins. R.A. Serious leisure: a conceptual statement. 1982. *The Pacific sociologie review* vol 25 (2). 251-272.

Stebbins. R.A. Casual leisure: a conceptual statement. 1997. *Leisure studies* vol 16 (1)17-25.

Van Beek, P & Knulst, W.1991. *De kunstzinnige burger.* Rijswijk, SCP

Van Beek, P& Knulst, W. 1998. *De kunstzinnige burger wordt ouder.* Utrecht, LOKV

Van den Broek, A. Huysmans, F. & De Haan, J. 2005. *Cultuurminnaars en cultuurmijders.* Den Haag, SCP.

Waal, V. de. *Uitdagend leren.* 2001. Utrecht, Continho.

Internetbronnen

Amateurkunst. Profielen op basis van socio-consult onderzoek. 2001. Motivaction Amsterdam.

<http://www.amateo.info/pages/pdf/Nederland%20-%20motivaction%202000.pdf>. Geraadpleegd op 15 maart.

Plasterk, R.2007. *Kunst van leven: hoofdlijnen cultuurbeleid.* Beleidsnotitie Ministerie OC&W.

<http://www.minocw.nl/documenten/kunst%20van%20leven.pdf>. Geraadpleegd op 19 juni.

Programma cultuurbereik 2009-2012. 2008. Dienst Kunst en Cultuur, Rotterdam.

<http://www.dkc.rotterdam.nl/Rotterdam/Internet/Diensten/dKC/Programma%20Cultuurbereik%20definitief.pdf>. Geraadpleegd op 19 juni.

Rooij, T. de. 2007. *AH OK! Amateurkunst in cijfers*. Kunstfactor.

<http://www.amateurmuziek.nl/media/items12/71.pdf>. Geraadpleegd op 10 maart.

Van den Broek, A. Breedveld, K. De Haan, J. & Huysmans, F. 2004. *In het zicht van de toekomst*. SCP, Den Haag.

http://english.scp.nl/publicaties/boeken/9037701590/In_het_zicht_van_de_toekomst-VoorwerkEnInhoudsopgave.pdf. Geraadpleegd op 19 juni.

Zicht op amateurkunst. 2005. Cultuurnetwerk, Utrecht.

http://www.cultuurnetwerk.nl/producten_en_diensten/publicaties/pdf/ZichtopAmateurkunst.pdf. Geraadpleegd op 19 juni.

Overig

Brouwer, M & Heesbeen, W. 2007. Motivaties om te dansen. *Kunstfactor/TNS NIPO*.

Cultuurplan SKVR 2009-2012

De Vries, C. en Epskamp, M. 2008. *Cultuurparticipatie van Rotterdammers*. Centrum voor Onderzoek en Statistiek, Rotterdam.

Jaarverslag SKVR, 2007.

Kerncijfers Rotterdam. 2009. Centrum voor Onderzoek en Statistiek, Rotterdam.

Rotterdam Sociaal Gemeten. 2009. Gemeente Rotterdam.

Staat van Rotterdam. 2007. Centrum voor Onderzoek en Statistiek, Rotterdam.

Appendix

A1 Enquête over amateurkunstenaars

De Erasmus Universiteit Rotterdam en de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) werken samen aan een onderzoek naar amateurkunstenaars. Een belangrijk onderdeel daarvan is om uit te zoeken wat de motivaties van mensen zijn om amateurkunst te beoefenen en om daarin wel of niet les te volgen.

In deze enquête wordt daarom onder meer gevraagd wat u aan amateurkunst doet, hoe lang u al bezig bent, waarom u actief bent als amateurkunstenaar, of u les volgt, enzovoort. Ook is het voor het onderzoek belangrijk om meer te weten te komen over achtergrondkenmerken als leeftijd, geslacht, of opleiding van amateurkunstenaars.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Aletta Oterdoom. Ze studeert aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam, ze volgt daar de master Sociologie van de Kunst en Cultuur.

Uw gegevens zullen anoniem worden verwerkt. Het invullen van de enquête duurt ongeveer tien minuten. Uw deelname is belangrijk omdat we daardoor meer inzicht in de motivaties en achtergrondkenmerken van amateurkunstenaars krijgen. Die informatie is niet alleen wetenschappelijk van belang, maar kan ook door Rotterdamse instellingen als de SKVR worden benut om beter in te spelen op de wensen en behoeften van amateurkunstenaars zoals u.

Succes met het invullen en alvast hartelijk bedankt!

Met vriendelijke groet,

Aletta Oterdoom

1. Welk soort amateurkunst beoefent u op dit moment? En hoelang beoefent u deze soort(en) al? (u kunt meerdere antwoorden aankruisen)

- a. Ballet hoelang?.....
- b. Jazzballet hoelang?.....
- c. Moderne dans hoelang?.....
- d. Werelddans hoelang?.....
- e. Urban dance hoelang?.....
- f. Tekenen en/of schilderen hoelang?.....
- g. Beeldhouwen, boetseren hoelang?.....
- h. Grafisch hoelang?.....
- i. Keramiek hoelang?.....
- j. Edelsmeden hoelang?.....
- k. Vormgeving en design hoelang?.....
- l. Foto, video en/of computerkunst hoelang?.....
- m. Toneelspelen hoelang?.....
- n. Cabaret hoelang?.....
- o. Theatersport hoelang?.....
- p. Clownerie hoelang?.....
- q. Anders namelijk..... hoelang?.....

2. Indien u bij de vorige vraag meerdere antwoorden heeft aangekruist, wilt u hier dan aangeven welke vorm van amateurkunst u het meest beoefent?

.....

3. Hoeveel uren in de week beoefent u uw amateurkunst, inclusief eventuele lessen?
- a. Minder dan 1 uur per week
 - b. 1 uur per week
 - c. 2 uur per week
 - d. 3 uur per week
 - e. 4 uur per week
 - f. Meer dan 4 uur per week
4. Hoeveel uren in de week volgt u hiervan les?
- a. Ik volg geen les
 - b. Minder dan 1 uur per week
 - c. 1 uur per week
 - d. 2 uur per week
 - e. 3 uur per week
 - f. 4 uur per week
 - g. Meer dan 4 uur per week

5. Er zijn allerlei redenen te noemen waarom mensen amateurkunst beoefenen. Hieronder noemen we er een aantal. Kunt u voor elk van de volgende redenen aangeven, in hoeverre deze op u van toepassing zijn? Omcirkel steeds het cijfer behorend bij het antwoord dat het beste bij u past.

(Indien u meerdere vormen van amateurkunst beoefent, houdt u dan bij deze vraag de amateurkunst in uw hoofd die u het meest beoefent, dat is uw antwoord op vraag 2).

(1= helemaal niet op mij van toepassing, 2= niet zo op mij van toepassing, 3= neutraal, 4= redelijk op mij van toepassing, 5= heel erg op mij van toepassing)

a. Voor de gezelligheid	1	2	3	4	5
b. Om te ontspannen	1	2	3	4	5
c. Om creatief bezig te zijn	1	2	3	4	5
d. Om meer over mezelf te leren	1	2	3	4	5
e. Om nieuwe dingen te ontdekken	1	2	3	4	5
f. Om mensen te leren kennen	1	2	3	4	5
g. Om even iets anders te doen	1	2	3	4	5
h. Om mijn fantasie te prikkelen	1	2	3	4	5
i. Om nieuwe vriendschappen te sluiten	1	2	3	4	5
j. Om mooie dingen te maken	1	2	3	4	5
k. Om tot rust te komen	1	2	3	4	5

6. Op welke leeftijd bent u begonnen met het beoefenen van een vorm van amateurkunst? (het gaat erom op welke leeftijd u begon met b.v. muziekles, schilderen of verhalen schrijven, het kan zijn dat u die vorm nu niet meer beoefent)

..... jaar

7. Volgt u op dit moment een cursus bij de SKVR?

a. Ja (ga verder met vraag 10)

b. Nee (ga verder met vraag 8)

8. Zo nee, beoefent u de amateurkunst in een ander verband?
(Hou bij deze vraag de amateurkunst in uw hoofd die u het meest beoefent)
- Ja, ik ben lid van een vereniging
 - Ja, ik volg een cursus bij een andere instelling dan de SKVR
 - Ja, ik volg privéles
 - Ja, ik beoefen mijn amateurkunst in informeel verband met anderen (vb. muziekbond, vriendenclub)
 - Nee, ik beoefen mijn amateurkunst grotendeels alleen
 - Ik volg les op een andere manier, namelijk.....
9. Heeft u in het verleden ooit een amateurkunst cursus gevolgd?
- Ja (ga verder met vraag 10)
 - Nee (ga verder met vraag 11)
10. Er zijn allerlei redenen te noemen waarom mensen ervoor kiezen om een cursus te volgen of les te nemen. Hieronder noemen we er een aantal. Kunt u voor elk van de volgende redenen aangeven, in hoeverre deze op u van toepassing zijn (geweest)?
(1= helemaal niet op mij van toepassing, 2= niet zo op mij van toepassing, 3= neutraal, 4= redelijk op mij van toepassing, 5= heel erg op mij van toepassing)
a. Voor de gezelligheid	1	2	3	4	5
b. Om onder de mensen te zijn	1	2	3	4	5
d. Om mijn technische vaardigheden te verbeteren	1	2	3	4	5
c. Om nieuwe vriendschappen te sluiten	1	2	3	4	5
e. Om beter te worden	1	2	3	4	5
f. Om te kunnen ontsnappen aan de dagelijks sleur	1	2	3	4	5
g. Om actief ergens mee bezig te zijn	1	2	3	4	5
h. Om anderen mijn vaardigheden en kwaliteiten te laten zien	1	2	3	4	5
i. Om nieuwe ideeën te ontwikkelen	1	2	3	4	5
j. Om mijn kwaliteiten en talenten te ontdekken op dit gebied	1	2	3	4	5

k. Om nieuwe methoden en technieken te leren 1 2 3 4 5

11. Volgt (of volgde) u een cursus bij de SKVR?

- a. Ja (ga dan naar vraag 13)
- b. Nee (ga dan naar vraag 12)

12. Om te achterhalen wat redenen zijn waarom mensen geen cursus volgen bij bijvoorbeeld de SKVR, volgen hieronder weer enkele stellingen:

(1= helemaal niet op mij van toepassing, 2= niet zo op mij van toepassing, 3= neutraal, 4= redelijk op mij van toepassing, 5= heel erg op mij van toepassing)

a. Ik volg geen cursus omdat ik de cursussen te duur vindt 1 2 3 4 5

b. Ik heb geen behoefte om me verder te ontwikkelen 1 2 3 4 5

c. Ik heb geen behoefte om met anderen een cursus te volgen 1 2 3 4 5

d. Ik heb geen tijd om een cursus te volgen 1 2 3 4 5

e. Ik ben tevreden over mijn niveau 1 2 3 4 5

f. Andere reden, namelijk:.....

13. Hoe bent u bij de SKVR terecht gekomen?

- a. Via vrienden/kennissen
- b. Via internet
- c. Via een advertentie in de krant, tijdschrift oid.
- d. Via de brochure van de SKVR
- e. Via de basis- of middelbare school
- f. Anders, namelijk:

14. Hoe vaak per jaar namen uw ouders u in uw jeugd (denk hierbij globaal aan de periode van uw 6^e t/m uw 18^e levensjaar) mee naar een

(zet een kruisje in het juiste vakje)

	Nooit	Minder dan 1x per jaar	1-2x per jaar	3-4x per jaar	5x per jaar of vaker
Museum					
Theatervoorstelling					
Bioscoop					
Dansvoorstelling					
Muziekvoorstelling					
Bibliotheek					
Bezienswaardige gebouwen of monumenten					

15. Hoe vaak bezocht u met school de onderstaande gelegenheden? (denk hierbij globaal aan de periode van uw 6^e tot uw 18^e levensjaar)

(zet een kruisje in het juiste vakje)

	Nooit	Minder dan 1x per jaar	1-2x per jaar	3-4 per jaar	5x per jaar of vaker
Museum					
Theatervoorstelling					
Bioscoop					
Dansvoorstelling					
Muziekvoorstelling					
Bibliotheek					
Bezienswaardige gebouwen of monumenten					

16. Kreeg u op de lagere school kunstvakken?

- a. Nee
- b. Ja, minder dan 1 uur per week
- c. Ja, 1-2 uur per week
- d. Ja, 3-4 uur per week
- e. Ja, meer dan 4 uur per week

17. Kreeg u op de middelbare school kunstvakken?

- a. Nee
- b. Ja, minder dan 1 uur per week
- c. Ja, 1-2 uur per week
- d. Ja, 3-4 uur per week
- e. Ja, meer dan 4 uur per week

18. Hoe vaak bezoekt u zelf gemiddeld een:

	Nooit	Minder dan 1x per jaar	1-2x per jaar	3-4x per jaar	5x per jaar of vaker
Museum					
Theatervoorstelling					
Bioscoop					
Dansvoorstelling					
Muziekvoorstelling					
Bibliotheek					
Bezienswaardige gebouwen of monumenten					

19. Wat is uw leeftijd

..... Jaar

20. Wat is uw bruto gezinsinkomen per jaar?

- a. Ruim beneden modaal (€10.000-€19.000)
- b. Iets beneden modaal (€20.000-€29.000)
- c. Modaal (€30.000-€35.000)
- d. Iets boven modaal (€36.000-€50.000)
- e. Ver boven modaal (€50.000 en daarboven)
- f. Weet niet/ wil niet zeggen

21. Wat is uw geslacht?

- a. Man
- b. Vrouw

22. Wat is u hoogst genoten opleiding?

- a. Lager onderwijs
- b. Lbo, lts, mavo, vmbo
- c. MMS, Havo
- d. MBO, HBS, VWO
- e. HBO, WO

23. Rekent u zichzelf tot een van onderstaande geloofsgemeenschappen?

- a. Nederlands hervormd
- b. Gereformeerd
- c. Rooms-katholiek
- d. Islamitisch
- e. Geen geloofsgemeenschap
- f. Anders namelijk:.....

24. In welk land bent u geboren?

.....

25. In welk land zijn uw ouders geboren?

- a. vader:
- b. moeder:

26. In welke wijk van Rotterdam woont u?

.....

Tabel A2: Wijken waar mensen vandaan komen

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
	19	6,2	6,2	6,2
alexanderpolder	5	1,6	1,6	7,9
blijdorp	14	4,6	4,6	12,5
bloemhof	2	0,7	0,7	13,2
buiten rotterdam	69	22,7	22,7	35,9
centrum	19	6,2	6,2	42,1
centrum west	2	0,7	0,7	42,8
centrum-west	1	0,3	0,3	43,1
charlois	5	1,6	1,6	44,7
coolhaven	1	0,3	0,3	45,1
crooswijk	6	2	2	47
de esch	1	0,3	0,3	47,4
delfshaven	19	6,2	6,2	53,6
feijenoord	1	0,3	0,3	53,9
feyenoord	3	1	1	54,9
hillegersberg	14	4,6	4,6	59,5
hilligersberg-schiebroek	1	0,3	0,3	59,9
ijssemonde	3	1	1	60,9
kleiwegkwartier	1	0,3	0,3	61,2
kop van zuid	3	1	1	62,2
kralinge/crooswijk	1	0,3	0,3	62,5
kralingen	18	5,9	5,9	68,4
kralingen/crooswijk	3	1	1	69,4
kralingse veer	2	0,7	0,7	70,1
liskwartier	1	0,3	0,3	70,4
lombardijen	1	0,3	0,3	70,7
maassluis	1	0,3	0,3	71,1
middelland	3	1	1	72
midden-westen	1	0,3	0,3	72,4
mijnsheerenland	1	0,3	0,3	72,7
nieuwe westen	6	2	2	74,7
noord	9	3	3	77,6
noordereiland	3	1	1	78,6

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
nvt	1	0,3	0,3	78,9
ommoord	7	2,3	2,3	81,2
oost	1	0,3	0,3	81,6
oosterflank	1	0,3	0,3	81,9
oud charlois	2	0,7	0,7	82,6
oud mathenesse	1	0,3	0,3	82,9
oud-ijsselmonde	1	0,3	0,3	83,2
oude noorden	6	2	2	85,2
oude westen	3	1	1	86,2
overschie	2	0,7	0,7	86,8
pr.alexander	4	1,3	1,3	88,2
prins alexander	3	1	1	89,1
prinsenland	4	1,3	1,3	90,5
prinsenland/alexanderpolder	1	0,3	0,3	90,8
provenierswijk	4	1,3	1,3	92,1
ridderkerk	1	0,3	0,3	92,4
scheepvaartkwartier	2	0,7	0,7	93,1
schiebroek	6	2	2	95,1
schouwen-duivenland	1	0,3	0,3	95,4
spangen	2	0,7	0,7	96,1
stationswijk	1	0,3	0,3	96,4
west	3	1	1	97,4
zevenkamp	5	1,6	1,6	99
zuid	3	1	1	100
Totaal	304	100	100	

Tabel A3: Ik volg les op een andere manier namelijk:

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
als regisseur bij diverse groepen	1	0,3	0,3	96,1
beeldhouwwinkel scheveningen	1	0,3	0,3	96,4
bij clubhuis orleander	1	0,3	0,3	96,7
bij het open atelier	1	0,3	0,3	97
de Nieuwe Academie Leiden opleiding	1	0,3	0,3	97,4
een vriend helpt me	1	0,3	0,3	97,7
gast gezelschap	1	0,3	0,3	98
grafische werkplaats SKVR	1	0,3	0,3	98,4
ik volg een opleiding	1	0,3	0,3	98,7
ook b en d	1	0,3	0,3	99
op de universiteit	1	0,3	0,3	99,3
via de universiteit	1	0,3	0,3	99,7
workshops	1	0,3	0,3	100
Totaal	304	100	100	

Tabel A4: Ik volg geen les namelijk

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
80% procent van de vaardigheden moet van jezelf komen	1	0,3	0,3	95,4
andere instelling	1	0,3	0,3	95,7
de cursussen zijn te duur omdat ik geen rdampas heb sowieso te duur	1	0,3	0,3	96,1
de groep is voor zichzelf begonnen	1	0,3	0,3	96,4
ik ben professioneel kunstenaar geworden voor 6 jaar	1	0,3	0,3	96,7
ik doe een dansopleiding	1	0,3	0,3	97
ja	1	0,3	0,3	97,4
lokatie lastig bereikbaar	1	0,3	0,3	97,7
maak gebruik van de grafische werkplaats SKVR	1	0,3	0,3	98
nee	1	0,3	0,3	98,4
neutraal	1	0,3	0,3	98,7
omdat ik al 88 jaar ben en ik het amateurniveau ben ontstegen	1	0,3	0,3	99
waar ik me helemaal in kan uitleven	1	0,3	0,3	99,3
weinig flexibel en te weinig ondersteuning docent	1	0,3	0,3	99,7
zoek meer inspiratie	1	0,3	0,3	100
Totaal	304	100	100	

Tabel A5: Contact SKVR op een andere manier namelijk

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
al heel lang, weet het niet meer	1	0,3	0,3	86,2
al van kinds af aan bij de SKVR	1	0,3	0,3	86,5
algemeen bekend	1	0,3	0,3	86,8
als kind via mijn moeder, daarna telkens terug gekeerd	1	0,3	0,3	87,2
bibliotheek	1	0,3	0,3	87,5
brass band (C.B.I.)	1	0,3	0,3	87,8
door mijn ouders	1	0,3	0,3	88,2
erasmus dance event	1	0,3	0,3	88,5
erasmus universiteit	1	0,3	0,3	88,8
Erasmus universiteit	1	0,3	0,3	89,1
hogeschool rotterdam	1	0,3	0,3	89,5
ik heb er les gegeven	1	0,3	0,3	89,8
ik kende de organisatie al	1	0,3	0,3	90,1
instituut gezocht	1	0,3	0,3	90,5
ken het al heel lang	1	0,3	0,3	90,8
meegedaan met amateurkunstwedstrijden	1	0,3	0,3	91,1
meegedaan met schilderepositie	1	0,3	0,3	91,4
niet	1	0,3	0,3	91,8
open ateliers	2	0,7	0,7	92,4
open dag	1	0,3	0,3	92,8
Open dag	1	0,3	0,3	93,1
skvr is een begrip	1	0,3	0,3	93,4
universiteit	1	0,3	0,3	93,8
verwijzing door willem de kooning academie	1	0,3	0,3	94,1
via de bibliotheek	1	0,3	0,3	94,4
via de docente van mijn kinderen	1	0,3	0,3	94,7
via de kinderen die veel lessen volgen	1	0,3	0,3	95,1
via de universiteit	1	0,3	0,3	95,4
via de vrije academie	1	0,3	0,3	95,7
via een andere cursus	1	0,3	0,3	96,1
via Erasmus Cultuur	1	0,3	0,3	96,4
via indira tauwnaar	1	0,3	0,3	96,7
via vereniging	1	0,3	0,3	97

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
via vrouw en kinderen	1	0,3	0,3	97,4
via werk	1	0,3	0,3	97,7
vrije academie	1	0,3	0,3	98
vroeger les gegeven bij de skvr	1	0,3	0,3	98,4
weet het niet meer	1	0,3	0,3	98,7
weet niet meer	1	0,3	0,3	99
zelf docent SKVR	1	0,3	0,3	99,3
zelf geïnformeerd	1	0,3	0,3	99,7
zomercursus	1	0,3	0,3	100
Totaal	304	100	100	

Tabel A6: Geloof anders namelijk

	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
Agnost	1	0,3	0,3	89,5
alleen in god	1	0,3	0,3	89,8
antroposoof	1	0,3	0,3	90,1
atheïst	1	0,3	0,3	90,5
buddhist/shirine	1	0,3	0,3	90,8
christelijk	2	0,7	0,7	91,4
EBG	1	0,3	0,3	91,8
evangelisch	2	0,7	0,7	92,4
Evangelisch	1	0,3	0,3	92,8
evangelische broedergemeente	1	0,3	0,3	93,1
evangelische gemeente	1	0,3	0,3	93,4
grieks orthodox	1	0,3	0,3	93,8
humanist	1	0,3	0,3	94,1
humanistisch	4	1,3	1,3	95,4
joods	1	0,3	0,3	95,7
katholiek	1	0,3	0,3	96,1
oecumenisch	1	0,3	0,3	96,4
pkn	1	0,3	0,3	96,7
PKN	1	0,3	0,3	97
remonstrant	1	0,3	0,3	97,4
remonstrants	2	0,7	0,7	98
RK/Prot	1	0,3	0,3	98,4
universeel gelovig	1	0,3	0,3	98,7
universele religie	1	0,3	0,3	99
volgens Jezus in de bijbel (geen hokje)	1	0,3	0,3	99,3
vrijzinnig protestant	1	0,3	0,3	99,7
zenboedisme	1	0,3	0,3	100
Totaal	304	100	100	

Tabel A7: Leeftijd begin amateurkunst

Leeftijd	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
3	2	0,7	0,7	1
4	19	6,2	6,4	7,4
5	17	5,6	5,7	13
6	35	11,5	11,7	24,7
7	12	3,9	4	28,8
8	21	6,9	7	35,8
9	7	2,3	2,3	38,1
10	21	6,9	7	45,2
11	3	1	1	46,2
12	11	3,6	3,7	49,8
13	6	2	2	51,8
14	9	3	3	54,8
15	9	3	3	57,9
16	4	1,3	1,3	59,2
17	5	1,6	1,7	60,9
18	8	2,6	2,7	63,5
19	3	1	1	64,5
20	7	2,3	2,3	66,9
22	9	3	3	69,9
23	3	1	1	70,9
24	2	0,7	0,7	71,6
25	7	2,3	2,3	73,9
26	6	2	2	75,9
27	1	0,3	0,3	76,3
28	5	1,6	1,7	77,9
29	1	0,3	0,3	78,3
30	6	2	2	80,3
31	1	0,3	0,3	80,6
33	2	0,7	0,7	81,3
34	1	0,3	0,3	81,6
35	6	2	2	83,6
37	2	0,7	0,7	84,3
38	4	1,3	1,3	85,6
39	3	1	1	86,6
40	5	1,6	1,7	88,3
42	2	0,7	0,7	89
43	2	0,7	0,7	89,6
44	1	0,3	0,3	90
45	3	1	1	91
47	1	0,3	0,3	91,3

Leeftijd	Frequentie	Percent	Valide Percent	Cumulative Percent
48	2	0,7	0,7	92
49	2	0,7	0,7	92,6
50	3	1	1	93,6
51	2	0,7	0,7	94,3
53	1	0,3	0,3	94,6
54	1	0,3	0,3	95
55	1	0,3	0,3	95,3
56	1	0,3	0,3	95,7
57	2	0,7	0,7	96,3
60	2	0,7	0,7	97
61	1	0,3	0,3	97,3
64	3	1	1	98,3
65	2	0,7	0,7	99
71	1	0,3	0,3	99,3
72	1	0,3	0,3	99,7
Totaal	299	98,4	100	